

صنعت کشاورزی ایران

گزارش تحلیلی همراه با پیش بینی ۵ ساله تا سال ۲۰۱۷

فصل سوم - سال ۲۰۱۳

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

«مسئولیت صحت و سقم این گزارش بر عهده گروه تحقیقات بین‌المللی بیزریپورت نیست و تصمیم‌گیری مبتنی بر این داده‌ها مسئولیتی را برای گروه تحقیقات بین‌المللی بیزریپورت ایجاد نمی‌کند.

همچنین سیاست‌های اتخاذ شده و مفروضات در نظر گرفته شده و پیش‌بینی‌های انجام شده لزوماً مورد تأیید گروه تحقیقات بین‌المللی بیزریپورت نیست.

«مقدمه»

در زمان‌های نه چندان دور فقدان اطلاعات دلیل عمده ناکارآمدی تصمیم‌گیری‌ها قلمداد می‌شد. در آن مقطع اداره کنندگان بنگاه‌های اقتصادی به شدت تشنه حداقل اطلاعات جهت تصمیم‌گیری بودند. اما اکنون به نظر می‌آید وضعیت به شدت متفاوت شده است. بسیاری از دانشمندان حوزه اطلاعات در عصر حاضر فزونی اطلاعات را سبب پیچیدگی و عدم بهینگی تصمیمات می‌دانند. با ظهور فضای مجازی در هر لحظه تولید اطلاعات با سرعت نمایی افزایش می‌یابد. از این رو در شرایط حاضر اطلاعات مرتبط، به هنگام و معتبر نیاز اصلی مدیران کسب و کار است.

با در نظر گرفتن مختصات فوق مشخص می‌شود که ساماندهی اطلاعات و استفاده به موقع از این عنصر حیات بخش چقدر در پویایی تصمیم‌گیری‌ها اثر خواهد داشت و شرکت‌هایی که مأموریت خود را ساماندهی اطلاعات جهان می‌دانند چقدر انتخاب راهبردی داشته‌اند.

با درک حساسیت و اهمیت مسائل فوق، مدیریت ارشد شرکت روند اقتصاد اقدام به ایجاد دپارتمان تحت عنوان «گروه تحقیقات بین‌المللی بیزرپیورت» کرده است که مأموریت اصلی آن پایش بازار و صنایع بااهمیت کشور جهت ارائه اطلاعات صحیح، مرتبط و بهنگام به سرمایه‌گذاران است. این گونه اقدامات قطعاً می‌تواند ثمرات خیری برای سرمایه‌گذاران داشته باشد و آن‌ها را در اتخاذ تصمیم درست یاری نماید.

این دپارتمان در میان مدت درصدد آن است که گزارش‌های تحلیلی از فضای کسب و کار و تحلیل صنایع مختلف توسط شبکه‌ای از تحلیل‌گران شرکت روند اقتصاد تولید شود و در دسترس اعضاء و سایر نهادها قرار گیرد. اما در بررسی‌های مختلف به نظر رسید در کوتاه مدت جهت آغاز ارتباط با مخاطبین و آشنا شدن با ساختار گزارش‌های حرفه‌ای تلاش شود از گزارش‌های شناخته شده مؤسسات بین‌المللی معتبر نظیر بانک جهانی، صندوق بین‌المللی پول، بیزینس مانیتور و مؤسساتی از این دست استفاده شود. هر چند که اعتراف می‌کنیم در چنین گزارش‌هایی سوگیری و جهت‌گیری‌های متعددی وجود دارد اما به نظر می‌رسد با علم به این نکته، می‌توان از چنین گزارش‌هایی به عنوان یک ورودی در تصمیم‌گیری‌ها استفاده نمود.

لازم به ذکر است از آنجایی که ارائه برخی نکات مطرح شده در این گزارش‌ها خلاف قوانین کشور می‌باشد، تلاش شده است تغییراتی در برخی از عبارات صورت پذیرد و یا اینکه به صورت کلی عبارت حذف شود که البته این تغییرات اجتناب ناپذیر بوده است.

گزارش پیش رو «تحلیل صنعت کشاورزی ایران» است، که برای فصل سوم سال ۲۰۱۳ تهیه شده است. امید است که مفید واقع شود.

شرکت روند اقتصاد

فهرست

دیدگاه	۶
تحلیل نقاط قوت و ضعف، فرصت‌ها و تهدیدها	۸
پیش‌بینی صنعت	۱۰
پیش‌بینی جمعیتی	۲۹
روش‌شناسی	۳۲

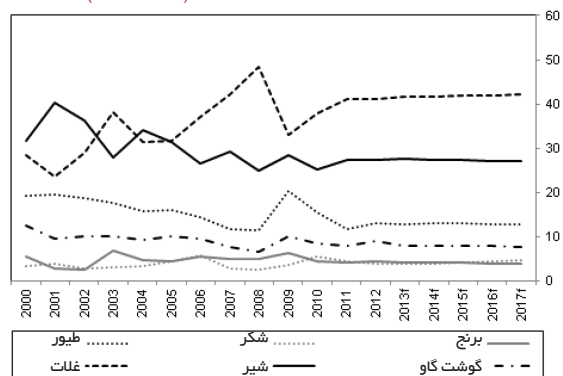
«دیدگاه»

❖ پیش‌بینی‌های کلیدی

- رشد تولید گندم تا سال ۲۰۱۷-۲۰۱۶، ۲۱/۹ درصد پیش‌بینی می‌شود و انتظار می‌رود به ۱۶/۵ میلیون تن برسد. با توجه به مدرنیزه کردن فناوری، از جمله نژاد بهتر غلات، دسترسی بیشتر به مواد اولیه مورد نیاز و بهره‌گیری بیشتر مناطق از امکانات جدید آبیاری، بازده گندم بهبود یابد.
- رشد مصرف شکر تا سال ۲۰۱۷، ۵/۸ درصد خواهد بود و به ۲/۶ میلیون تن می‌رسد. تقاضا برای قند و شکر بدون تغییرات جدی باقی خواهد ماند و به‌طور عمده رشد جمعیت محرک رشد تقاضا خواهد بود.
- تولید مرغ تا سال ۲۰۱۷-۲۰۱۶، ۸/۳ درصد رشد خواهد کرد و به ۸۷۲ هزار تن می‌رسد. این رشد به دلیل تقاضای داخلی و افزایش سرمایه‌گذاری صورت می‌گیرد.
- ارزش بازار محصولات کشاورزی براساس قیمت‌های جهانی در سال ۲۰۱۳، ۱۱/۹ میلیارد دلار (۳ درصد بیشتر از سال ۲۰۱۲ است و پیش‌بینی می‌شود بین سال‌های ۲۰۱۳ تا ۲۰۱۷ به‌طور متوسط سالانه ۲/۳ درصد رشد کند).
- رشد تولید ناخالص داخلی واقعی در سال ۲۰۱۳، ۲/۳- درصد خواهد بود (در سال ۲۰۱۲ این رقم ۳/۴- درصد بوده است و پیش‌بینی می‌شود طی سال‌های ۲۰۱۳ تا ۲۰۱۷ به‌طور میانگین ۲/۲ درصد باشد).
- تورم مصرف‌کننده در سال ۲۰۱۳ نسبت به همین مقطع در سال گذشته ۲۸ درصد بوده است (این رقم نسبت به سال

تحریم‌های مالی اعمال شده بر ایران به دلیل برنامه هسته‌ای، برای واردات کالا در این کشور مشکلات جدی ایجاد کرده است. قیمت مواد غذایی در حال افزایش است، که این مسأله منجر به کاهش جدی مصرف گوشت می‌شود. البته استفاده از تهاتر کالا به جای روش تجارت معمولی می‌تواند به‌طور موقت، به منظور دور زدن تحریم‌ها جهت پاسخگویی به تقاضای مردم مورد استفاده قرار گیرد. اعتقاد بر این است که در دراز مدت، ادامه سرمایه‌گذاری دولت در زیرساخت‌ها - مانند بهبود سیستم‌های آبیاری - روش‌های سنتی کشاورزی را تغییر و بازدهی کشاورزی را افزایش خواهد داد. همچنین در مورد چشم‌انداز آتی غلات و شکر نگاه خوش‌بینانه وجود دارد.

غلات پیش‌روی می‌کند
ارزش بازار^(۱) محصولات کشاورزی ایران (درصد از کل)

منبع: بیزینس مانی‌تور

۱. ارزش بازار شاخصی است که به روش خاص مورد اندازه‌گیری قرار می‌گیرد. این شاخص حاصل ضرب تولیدات در قیمت‌های منتخب بین‌المللی است که بر حسب دلار بر تن محاسبه و بیان می‌شود.

است که تورم واقعی در سال ۲۰۱۲ رشد بیشتری را نسبت به اطلاعات رسمی منتشر شده داشته است. به نظر می‌رسد به دلیل برقرار بودن تحریم‌های بین‌المللی، افزایش قیمت مواد غذایی، افزایش قیمت ارز و حذف یارانه‌ها در طرح هدفمندی برقرار خواهد بود. با فرض اینکه ایران حجم زیادی از مواد غذایی را وارد می‌کند، احتمالاً قیمت مواد غذایی در سال ۲۰۱۳ افزایش خواهد داشت. قیمت شیر، محصولات لبنی و شکر مثال‌هایی در این زمینه هستند.

واردات گندم ایران معمولاً به وسیله بخش خصوصی انجام می‌شود، اما اخیراً دولت نیز تصمیم به این مسأله گرفته است. دولت قصد دارد ذخایر غلات را تأمین کند و به منظور جلوگیری از نارضایتی عمومی، تورم قیمت مواد غذایی را کاهش دهد. شرکت مادر تخصصی بازرگانی دولتی ایران، که کالاهای اساسی را تأمین می‌کند انبارهایی شامل حبوبات، آرد و شکر ایجاد کرده است. این شرکت فعالیت خود را شروع کرده و با وجود تحریم‌های مالی توانایی زیادی برای واردات مواد غذایی دارد. به عنوان مثال در سپتامبر ۲۰۱۲، ۱/۱ میلیون تن گندم خریداری کرد. این شرکت برای ارائه پیشنهادات به تجار، محتاطانه با آن‌ها به صورت مستقیم ارتباط برقرار می‌کند و روش معمول مناقصات رسمی را به کار نمی‌بندد. دولت توانسته است تا حدی محدودیت‌های مالی ناشی از تحریم‌ها را دور بزند و برای تأمین معاملات مالی خود از ارزهایی غیر از دلار و یورو استفاده کند و از طریق تهاثر معاملات مربوط به نفت و یا طلا خریدهای خود را انجام دهد.

۲۰۱۲ که ۳۰ درصد بوده است کاهش یافته و در دوره ۲۰۱۲ تا ۲۰۱۷ برابر ۱۶/۶ درصد پیش‌بینی می‌شود).

❖ پیشرفت‌های کلیدی

تحریم‌های مالی اعمال شده توسط ایالات متحده و اتحادیه اروپا مشکلاتی در فرآیند واردات به کشور ایجاد کرده است که این مسأله شامل واردات مواد غذایی نیز می‌شود. مواد غذایی و کالاهای مصرفی مشمول تحریم‌ها نمی‌شود، اما تحریم‌ها سبب ایجاد مشکلاتی در خریدها و پرداخت‌ها شده است. ایران به دلیل عدم توانایی در پرداخت مالی بابت خرید برنج از هندوستان به عنوان تأمین‌کننده اصلی برنج، دچار مشکل شده است و صادرکنندگان با روش‌های اعتباری عادی ۹۰ روزه محصولات خود را نمی‌فروشند. حتی پرداخت‌های مطمئن‌تر به دلیل نوسانات نرخ ارز با مشکل مواجه شده است. ایران در حال تنوع بخشیدن به منابع تأمین واردات خود است و از این رو به نظر می‌آید در سال ۲۰۱۳ مشکلی در واردات نداشته باشد. به عنوان نمونه، آرژانتین بعد از ۲۰ سال صادرات به ایران را از سر گرفته است.

تورم مواد غذایی یک چالش عمده در ایران در سال گذشته و سال‌های قبل‌تر بوده است. براساس آخرین آمار منتشر شده توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، تورم در نوامبر ۲۰۱۲ برابر با ۳۵/۹ درصد بوده که درصد بالایی از آن مربوط به مواد غذایی و نوشیدنی است و در نوامبر سال ۲۰۱۳ به میزان ۴۶ درصد رسیده است. با وجود کمبود اطلاعات منتشر شده در کشور، برای همگان مسجل

«تحلیل نقاط قوت و نقاط ضعف، فرصت‌ها و تهدیدها»

❖ نقاط قوت

- گستره وسیع، آب و هوای مناسب و زیرساخت‌های مناسب کشاورزی، ایران را به عنوان بهره‌ورترین منطقه کشاورزی در خاورمیانه قرار داده است.
- فرایند تهیه و تولید شکر در ایران توسعه نسبتاً مناسبی داشته است.
- فرایند تولید شیر و سایر محصولات جانبی در ایران توسعه قابل توجهی داشته است.

❖ نقاط ضعف

- سابقه و تاریخچه خشکسالی به دلیل فقدان باران‌های کافی، مشکلاتی برای تولیدات کشاورزی ایجاد نموده است.
- به دلیل وابستگی تولید ناخالص داخلی کشور به صادرات نفت، سرمایه‌گذاری در بخش کشاورزی ایران به‌طور عمده به فاکتورهای محیطی وابستگی پیدا کرده است.
- حضور بخش دولتی در کشاورزی به همراه ناکارآمدی‌های خود سبب کاهش سود تولیدات شده و سرمایه‌گذاری بخش خصوصی را نیز با مشکل مواجه کرده است.
- سرمایه‌گذاری مناسب در بخش آبیاری می‌توانست سبب بهبود خروجی‌های کشاورزی شود و این مسأله در حال حاضر بسیار هزینه بر است.
- دولت سیاست خودکفایی را پیش می‌برد، اما تمایل این

کشور به واردات نشان می‌دهد این مسأله به خوبی محقق نشده است.

❖ فرصت‌ها

- در آینده ممکن است یارانه‌ها سبب کاهش منابع از بخش‌هایی شود که بهتر و پایدارتر هزینه می‌شده است.
- ادامه برنامه هسته‌ای ایران می‌تواند منجر به کاهش اعتماد سرمایه‌گذاران به سرمایه‌گذاری در کشور شود. کاهش تحریم‌های غرب می‌تواند فرصت خوبی برای سرمایه‌گذاری خارجی در بخش کشاورزی ایران ایجاد می‌کند.
- سرمایه‌گذاری در حوزه آبیاری می‌تواند تا حدود زیادی مشکلات ناشی از خشکسالی را جبران نماید.

❖ تهدیدها

- در آینده ممکن است یارانه‌ها سبب کاهش منابع از بخش‌هایی شود که بهتر و پایدارتر هزینه می‌شده است.
- ادامه برنامه هسته‌ای ایران می‌تواند منجر به کاهش اعتماد سرمایه‌گذاران به سرمایه‌گذاری در کشور شود.
- وجود بازارهای غیررسمی و دلالی سبب کاهش جریان مؤثر محصولات کشاورزی از طریق کانال‌های رسمی شده و این مسأله تمایل به سرمایه‌گذاری مالی را کاهش می‌دهد.

تحلیل نقاط قوت و نقاط ضعف، فرصت‌ها و تهدیدها از فضای کسب و کار

❖ نقاط قوت

- قانون حمایت و تشویق سرمایه‌گذاری خارجی از سرمایه‌گذاران خارجی حمایت می‌کند و فرصت‌های خوبی را برای بازگشت سود به مبدأ اصلی سرمایه ایجاد کرده است.
- اگرچه بعد از انقلاب اسلامی ایران، به دلیل کاهش نفوذبخش خصوصی سطح مهارت‌های کارآفرینی ایرانیان کاهش یافت اما بخش خصوصی شخصاً توانسته تا حدودی این مهارت‌ها را بازسازی کند که یک عامل بالقوه تشویقی برای سرمایه‌گذاران خارجی است.

❖ نقاط ضعف

- با وجود علایم تشویقی اخیر، میزان پیشرفت در برنامه خصوصی‌سازی بسیار کند است.
- در حال حاضر بنگاه‌های خارجی نمی‌توانند مالکیت منابع هیدروکربنی ایران را در اختیار داشته باشند. معاملات "بیع متقابل" در ایران نسبت به سایر نقاط دیگر دنیا موارد سودمند کمتری دارد و در نتیجه امید به سرمایه‌گذاری جدید را کاهش می‌دهد.

❖ فرصت‌ها

- براساس قانون برنامه پنج ساله چهارم طی سال‌های ۲۰۰۵ تا ۲۰۰۹، دولت ایران به امتیازهای انحصاری مالیاتی و گمرکی نهادها و مؤسسات شبه دولتی پایان داد.

❖ تهدیدها

- تحریم‌های سازمان ملل، امریکا و اتحادیه اروپا در مورد سیستم بانکداری ایران و بخش‌های انرژی ایران، برقراری مبادلات مالی با مؤسسات ایرانی را برای شرکت‌های خارجی بسیار دشوار کرده است و سرمایه‌گذاری در بخش انرژی ایران را با ریسک زیاد همراه کرده است.
- بلافاصله بعد از انتشار خبر ورشکستگی مؤسسات خیریه به دلیل ارائه تسهیلات بی ضابطه، نظارت بانک مرکزی بر این مؤسسات به شدت افزایش یافت.

«پیش‌بینی صنعت»

❖ چشم‌انداز بخش دامداری

عرضه: در دو دهه اخیر، تولید جوجه گوشتی در ایران به سرعت ادامه داشته است و این بخش به مهمترین بخش دامداری کشور تبدیل شده است. با وجود افزایش شدید تولیدات طیور، در سال ۲۰۱۰-۲۰۰۹، به دلیل افزایش قیمت دان مرغ، اخیراً تولیدات این حوزه کاهش داشته است. البته پیش‌بینی می‌شود در سال ۲۰۱۳-۲۰۱۲ میزان تولیدات این حوزه با افزایش ۹/۰ درصدی به ۸۱۲,۰۰۰ تن برسد. این رشد به دلیل تقاضای داخلی خواهد بود که با وجود افزایش قیمت جهانی مواد اولیه و مشکلات مربوط به واردات به دلیل تحریم حفظ شده است. پیش‌بینی‌ها تا سال ۲۰۱۷ حاکی از آن است که میزان تولیدات حوزه طیور با ۳/۸ درصد افزایش به میزان ۸۷۲,۰۰۰ تن برسد که این افزایش نیز ناشی از افزایش تقاضای داخلی و افزایش سرمایه‌گذاری‌ها در این حوزه است.

پیش‌بینی می‌شود تولید گوشت گاو بدون تغییرات جدی به ۳۸۵,۰۰۰ تن در سال ۲۰۱۳-۲۰۱۲ برسد که به دلیل رشد ملایم تقاضا و افزایش قیمت مواد اولیه است. در سال ۲۰۱۷-۲۰۱۶ این میزان با ۶/۶ درصد رشد به ۴۱۰,۶۰۰ تن خواهد رسید. رشد بخش دامداری از طریق تجاری‌سازی تقویت خواهد شد. این بخش که در تسلط هلدینگ‌های کوچک قرار داشت، هم اکنون در حال تجاری‌سازی است که سبب افزایش کارایی و بالا رفتن حجم تولید خواهد شد. البته در این بخش می‌توانست رشد شدیدتری اتفاق بیفتد که به دلیل محدودیت فضای چراگاه‌ها و وابستگی به واردات خوراک دام محقق نشد. طبق قوانین ایران تولید و واردات گوشت خوک

و محصولات مرتبط با آن ممنوع است. به نظر می‌رسد هدف دولت در رسیدن به خودکفایی در بخش دام و طیور بیش از حد خوش‌بینانه است.

تقاضا: پیش‌بینی می‌شود مصرف گوشت در کشور در سال ۲۰۱۳-۲۰۱۲ کاهش یابد. این کاهش به دلیل افزایش قیمت داخلی گوشت است که ناشی از تحریم‌های بین‌المللی و افزایش قیمت خوراک دام است. پیش‌بینی می‌شود در سال ۲۰۱۳ مصرف طیور با رشد ۶/۱ درصدی به میزان ۸۳۶,۶۰۰ تن افزایش یابد. این میزان برای تولیدات دام کاهش ۵/۴ درصدی داشته و به ۴۵۹,۳۰۰ تن خواهد رسید. در سال‌های ابتدایی پیش‌بینی، تحریم‌های سازمان ملل اثر کاهشی خود را بر تقاضا خواهد داشت. ایران به شدت به واردات وابسته است و به نظر می‌رسد واردات به دلیل مشکلات ایران در نقل و انتقالات مالی با مشکلات جدی مواجه خواهد بود. تلاش دولت ایران در ذخیره دام و طیور مصرفی تا حدودی این مشکلات را حل کرده است. در حوزه طیور به دلیل اینکه عرضه داخلی بهتر و مجهزتر انجام می‌شود، وضعیت بهتری نسبت به تولیدات گوشت گاو و گوسفند دارد.

در دوره پیش‌بینی تا سال ۲۰۱۷، انتظار می‌رود تولیدات دام و طیور افزایش یابد که این افزایش به دلیل افزایش جمعیت و افزایش درآمد سرانه خواهد بود. به نظر می‌رسد مصرف طیور با رشد ۳/۸ درصدی نسبت به میزان سال ۲۰۱۲ به رقم ۸۷۲,۰۰۰ تن در سال ۲۰۱۷ برسد. مصرف گوشت گاو نیز با رشد ۷/۶ درصدی به ۶۰۵,۹۰۰ تن در سال ۲۰۱۷ خواهد رسید.

میزان تولید و مصرف گوشت گاو و گوساله						
پیش‌بینی ۲۰۱۷	پیش‌بینی ۲۰۱۶	پیش‌بینی ۲۰۱۵	پیش‌بینی ۲۰۱۴	پیش‌بینی ۲۰۱۳	برآورد ۲۰۱۲	
۴۱۰/۶	۴۰۳/۶	۳۹۶/۷	۳۸۹/۷	۳۸۵/۰	۳۸۵/۰	تولید گوشت گاو و گوساله (هزار تن)
۶۰۵/۹	۵۴۸/۳	۵۰۴/۹	۴۷۷/۲	۴۵۹/۳	۴۸۱/۰	مصرف گوشت گاو و گوساله (هزار تن)

منبع: بیزینس مانیتر، وزارت کشاورزی ایالات متحده

میزان تولید و مصرف گوشت مرغ						
پیش‌بینی ۲۰۱۷	پیش‌بینی ۲۰۱۶	پیش‌بینی ۲۰۱۵	پیش‌بینی ۲۰۱۴	پیش‌بینی ۲۰۱۳	برآورد ۲۰۱۲	
۸۷۲/۰	۸۵۶/۰	۸۴۰/۰	۸۲۲/۰	۸۱۲/۰	۸۰۵/۰	تولید گوشت مرغ (هزار تن)
۹۵۱/۸	۹۲۱/۰	۸۹۱/۴	۸۶۳/۰	۸۳۸/۶	۸۲۵/۴	مصرف گوشت مرغ (هزار تن)

منبع: بیزینس مانیتر، وزارت کشاورزی ایالات متحده

● بحران مرغ در پیش رو است؟

افزایش شدید قیمت ارز در ایران سبب سه برابر شدن قیمت مرغ وارداتی در سال ۲۰۱۲ شد. قیمت مرغ در حال حاضر ۱۵ تا ۲۰ درصد کمتر از قیمت اواسط جولای ۲۰۱۲ است و به میزان ۶۵,۰۰۰ ریال به ازای هر کیلوگرم رسیده است. بیش از نیمی از مرغداری‌های کشور تولیدات خود را به دلیل افزایش قیمت دان مرغ متوقف کردند. با وجود پیشرفت‌های حاصل شده، به نظر می‌رسد این بحران تا زمانی که تولید داخلی افزایش نیابد، متوقف نخواهد شد. این مسأله به دلیل قیمت بسیار بالای مواد اولیه به کار رفته در دان مرغ با محدودیت جدی خواهد شد که به دلیل تحریم‌های بین‌المللی اثر مضاعفی بر واردات گذاشته است. در حال حاضر ایران تقریباً ۷۰ درصد از مواد اولیه به کار رفته در دان مرغ را وارد می‌کند.

● تقاضای گوشت به دلیل تحریم‌ها آسیب جدی دیده است

تقاضای گوشت از زمان تحریم‌های سازمان ملل، اتحادیه اروپا و سایر کشورها دچار تغییراتی شده است. با وجود این که تجارت مواد غذایی از تحریم‌ها مستثنی شده، قیمت‌های داخلی به دلیل تحریم‌های مالی افزایش بسیار بالایی داشته است که این مسأله نیز مانعی جهت تأمین مواد غذایی به وسیله واردات بوده است. بنابراین مصرف محصولات پروتئینی و لبنی در سال ۲۰۱۳-۲۰۱۲ افزایش جدی نخواهد داشت. وزارت کشاورزی ایالات متحده پیش‌بینی کرده در سال ۲۰۱۳ واردات محصولات دام و طیور در ایران به ترتیب به ۱۲۵,۰۰۰ و ۴۶,۰۰۰ تن برسد که به ترتیب بیانگر کاهش ۲۳/۸ درصدی و ۳/۹ درصدی خواهد بود. دولت جهت واردات ارزان گوشت بودجه ۵ میلیارد دلاری اختصاص داده است که این مسأله به دلیل افزایش قیمت ارز، گران تمام می‌شود.

● امکان توسعه و رشد در بخش توسعه یافته تولیدات طیور

ایران بزرگترین تولیدکننده و صادرکننده طیور در خاورمیانه است. ظرفیت‌های تولید در این کشور نسبتاً توسعه یافته است. براساس گزارش فائو، رتبه ایران در آسیا چهارم و در جهان هفدهم است. دولت ایران توسعه این بخش را مستمراً مدنظر داشته است. تولید این بخش در کشور از مقیاس‌های کوچک و تولید محلی و سنتی که بهره‌وری بسیار پایین و نیروی کار بسیار بالا داشته، به تولید بهره‌ورتر در زنجیره تأمین تبدیل شده است. در فوریه ۲۰۱۰، بزرگترین کشتارگاه مرغ در خاورمیانه در نزدیکی تهران افتتاح شد. این کشتارگاه براساس گزارش تهران تایمز با ۷۰ درصد سرمایه‌گذاری بخش خصوصی به بهره‌برداری رسیده و ۱۰۰۰ فرصت شغلی ایجاد کرده است. این کشتارگاه نشان‌دهنده عزم ایران در جهت‌دهی به آینده صنعت تولید طیور در کشور است.

وارادت تجهیزات مدرن و تکنیک‌های بهبود یافته تولید و حمایت‌های قابل توجه دولت سبب توسعه بخش دام و طیور در کشور و نقش قابل توجهی در اشتغال محلی داشته است. با فرض اینکه سرمایه‌گذاری‌های انجام شده تنها توانسته است ۷۰ درصد ظرفیت بهره‌برداری را شکل می‌دهد، می‌توان نتیجه گرفت این حوزه فضای بسیار قابل توجهی برای رشد دارد. سرمایه‌گذاری بیشتر در این حوزه می‌تواند در بلندمدت اهداف خودکفایی کشور در این عرصه را تضمین کند.

● مصرف گوشت گوسفند و بز بیشتر از گوشت گاو است

یکی از مهمترین ویژگی‌های بخش دامداری در ایران، فصلی بودن آن است. با آغاز ماه مبارک رمضان در اواخر آگوست، تقاضا به اوج خود می‌رسد. با افزایش ذخیره گوشت توسط خانوارها، تقاضا برای گوشت در سطح جامعه افزایش یافته است و بنابراین انتظار می‌رود که معاملات گوسفند و بز

(که در آمار دام بیزینس مانیتور منظور شده است) با رونق قابل توجهی روبرو شوند. این حیوانات نسبت به گاو در سراسر ایران در دسترس تر هستند، زیرا مقاومت بیشتری برای زنده ماندن در برابر شرایط خشک و کویری دارند. در واقع ایران جایگاه چهارم را از نظر تعداد گله گوسفند دارد. در حالی که گاو به صورت عمده توسط علوفه وارداتی تغذیه می شود، گوسفند و بز توسط چراندن در زمین های روستایی تغذیه می شوند. مناسب بودن شرایط بومی سبب بهره ور بودن این نوع از گوشت شده که برای جمعیت بیشتری از مردم تولید می شود. البته چرای بی رویه این نوع از دام سبب دامن زدن به خشکسالی بیشتر در کشور شده است.

• واردات غذای دام در مقابل تحریم ها

در اوایل سال ۲۰۱۲، ایران در بازارهای جهانی به شدت فعال بود. این فعالیت در راستای تأمین گسترده گندم مورد استفاده برای نان و سایر کالاهای مورد نیاز به منظور کسری مواد غذایی ایران به دلیل تحریم ها بود. تحریم هایی که بانک های ایرانی را مورد هدف قرار داده تأمین مالی واردات را سخت کرده است. تهران به روش های مختلف سعی کرده است تحریم ها را دور بزند و از این طریق خوراک دام و طیوری که تجار ایرانی در واردات آن با مشکل روبرو بوده اند را تأمین نماید. این حقایق آوریل ۲۰۱۲ در گزارش رویترز آمده است.

• ریسک های پیش رو

تحریم های سازمان ملل ریسک افزایشی را به تولید و مصرف گوشت در کشور تحمیل کرده است. مشخصاً ادامه یافتن تحریم ها سبب شده است سرمایه گذاری در دامپروری با محدودیت جدی مواجه شود و تولید افزایش نداشته باشد. تحریم ها هم اکنون تأثیرات خود را بر ظرفیت واردات محصولات کشاورزی گذاشته و دسترسی و تأمین گوشت گاو برای ایران

با مشکلاتی مواجه شده است. به دلیل تأثیر تحریم بر درآمد سرانه ایرانی ها، ممکن است مردم ایران به سمت خرید مواد پروتئینی ارزان تر متمایل شوند.

برخی از مرغداران اعتقاد دارند دولت می بایست نقش بیشتری در خرید مرغ از آنها و تثبیت تولیدات داشته باشد تا در شرایط اشباع بازار به آنها لطمات جبران ناپذیر وارد نشود. حمایت های دولت می تواند سبب افزایش تولید و بهره ور کردن تولیدات شود.

افزایش قیمت خوراک دام و طیور و مواد اولیه مورد استفاده در این حوزه سبب افزایش ریسک تولیدات شده است. از آنجایی که بخش دام در ایران به میزان قابل توجهی وابسته به تولیدکننده های کوچک است، افزایش قیمت خوراک دام و هزینه هایی چون فرتیلاز و موتور دیزل اثرات مخربی بر رشد تولید در بلندمدت خواهد داشت.

❖ چشم انداز بازار برنج

عرضه: انتظار می رود تولید برنج با یک رشد ملایم ۳/۵ درصدی به ۱/۶ میلیون تن در سال ۲۰۱۳-۲۰۱۲ برسد. این میزان تولید ناشی از بازدهی پایدار ۴/۱۹ تنی در هر هکتار و میزان ۵۶۰,۰۰۰ هکتاری زیر کشت است. در سال ۲۰۱۴-۲۰۱۳، رشد بیشتر در بازدهی که برابر ۴/۲۹ تن در هر هکتار است، میزان تولید را افزایش خواهد داد و به ۱/۷ میلیون تن خواهد رساند. پیش بینی می شود تولید برای سال ۲۰۱۷-۲۰۱۶ رشد ۱۴/۸ درصدی نسبت به ۲۰۱۲-۲۰۱۱ داشته باشد و به ۱/۸ میلیون تن برسد. ارزیابی منصفانه از تولید داخلی برنج، نتیجه رقابتی است که تولیدکنندگان داخلی با واردکنندگان دارند. اگرچه واردات تحت کنترل است، اما رشد آن ادامه داشته و تولیدکنندگان داخلی را از انجام سرمایه گذاری های لازم دلسرد کرده تا بر رشد تولید داخلی تکیه نمایند. پیش بینی افزایش ملایم در تولید در سال

تولید و مصرف طیور در ایران						
برآورد ۲۰۱۲	۲۰۱۱	۲۰۱۰	۲۰۰۹	۲۰۰۸	۲۰۰۷	
۸۰۵/۰	۷۸۵/۰	۷۶۵/۰	۷۴۵/۰	۷۲۲/۰	۷۱۰/۰	تولید طیور (هزار تن)
۸۲۵/۴	۸۳۸/۰	۸۲۴/۰	۷۶۳/۰	۷۳۲/۰	۷۵۱/۰	مصرف طیور (هزار تن)

منبع: وزارت کشاورزی ایالات متحده

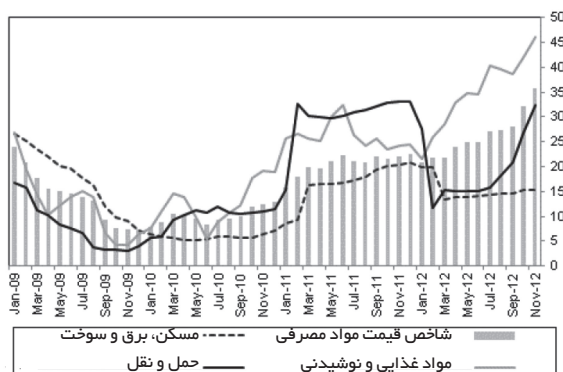
تولید و مصرف گوشت گاو و گوساله در ایران						
برآورد ۲۰۱۲	۲۰۱۱	۲۰۱۰	۲۰۰۹	۲۰۰۸	۲۰۰۷	
۳۸۵/۰	۳۸۰/۰	۳۸۰/۰	۳۷۵/۰	۳۷۳/۰	۳۷۵/۰	تولید گوشت گاو و گوساله (هزار تن)
۴۸۱/۰	۶۰۵/۰	۶۷۶/۰	۵۰۸/۰	۵۰۱/۰	۴۶۸/۰	مصرف گوشت گاو و گوساله (هزار تن)

منبع: وزارت کشاورزی ایالات متحده

بین‌المللی برقرار خواهد بود. قیمت مواد غذایی در اکتبر سال ۲۰۱۲ به دلیل افزایش قیمت ارز به صورت نجومی افزایش یافت. در آن مقطع ناظران مختلف اعتقاد داشتند تورم از ۴۶ تا ۶۹ درصد در حال تغییر است. عامل مهم دیگر سیاست‌های داخلی اقتصادی است، رئیس‌جمهور ایران، به صورت تدریجی یارانه را که قیمت بسیاری از کالاهای اساسی را به‌طور مصنوعی پایین نگه داشته بود، قطع کرد. با افزایش قیمت ارز، قیمت‌ها افزایش پیدا کرد. براساس گزارش‌ها قیمت ماست سه برابر شد و قیمت شیر در اکتبر به میزان ۹ درصد افزایش یافت. علاوه بر این گزارش‌های مختلف نشان داد به دلیل افزایش قیمت گوشت، طبقه متوسط این کالا را در سبد غذایی خود محدود کرده و نان را در سبد خود افزایش داده‌اند.

تورم ناشی از قیمت مواد غذایی
اجزاء شاخص قیمت مصرف‌کننده، درصد تغییرات سالانه

منبع: بیژن‌س مانی‌تور، بانک مرکزی ایران

به نظر می‌رسد بانک مرکزی امکان لازم برای جلوگیری از افزایش مجدد نرخ ارز را دارد که این مسأله ریسک ایجاد یک ابر تورم را کاهش می‌دهد. به دلیل سقوط ارزش ریال و تحریم‌های وضع شده در صنعت نفت و مالی ایران، هزینه واردات کماکان افزایش خواهد یافت. از این رو شاهد متوسط تورم ۴۰ درصدی در سال ۲۰۱۳-۲۰۱۲ و ۳۳ درصدی در سال ۲۰۱۴-۲۰۱۳ خواهیم بود. با در نظر گرفتن این حقیقت که ایران بخش عمده‌ای از کالاهای اساسی خود را از طریق واردات تأمین می‌کند، به نظر می‌رسد تورم قیمت مواد غذایی در سال ۲۰۱۳ افزایش خواهد داشت که بخشی از آن ناشی از رشد مصرف محصولات لبنی، شامل شیر و ... خواهد بود.

اگرچه احتمال دارد به دلیل بالا رفتن هزینه‌های زندگی اعتراضاتی صورت گیرد، اما این مسأله تهدید اساسی برای

۲۰۱۶-۲۰۱۷ نشان‌دهنده انتظارات از رشد تقاضا و تلاش جهت خودکفایی به دلیل تحریم‌ها است. دولت هدف‌گذاری کرده تا سال ۲۰۱۶-۲۰۱۷ به خودکفایی در این عرصه برسد در حالی که به نظر می‌رسد این هدف‌گذاری با سطح بازده و سطح زیر کشت در ایران بلندپروازانه است.

تقاضا: برنج یکی از مهم‌ترین اقلام در سبد غذایی ایرانیان است. پیش‌بینی می‌شود تقاضا در سال ۲۰۱۳ با رشد ۱/۷ درصدی به ۳/۴ میلیون تن برسد و این رشد تا پایان سال ۲۰۱۷ به صورت یکنواخت ادامه داشته باشد. البته به نظر می‌رسد تحریم‌های گسترده سازمان ملل سبب ایجاد محدودیت‌هایی در میان مدت شود. ایران تقریباً نیمی از برنج مصرفی خود را از طریق واردات تأمین می‌کند (تقریباً ۵۵ درصد)، اما پرداخت‌ها جهت واردات با مشکلات فراوان روبرو است، چرا که بازرگانان ایرانی به دلیل مشکلات ناشی از تحریم‌ها امکان گشایش اعتبار را ندارند. دولت تلاش می‌کند برنج مورد نیاز را از طریق انجام معاملات دو طرفه با صادرکنندگان برنج انجام دهد و محدودیت‌ها را از طریق تهاثر کالاهای مورد نیاز با نفت و سایر کالاها انجام دهد.

انتظار می‌رود افزایش درآمد سرانه سبب تغییر سبد غذایی از وعده‌های غذایی نان و سبزی محور به سمت وعده‌هایی با برنج و گوشت شود. بنابراین پیش‌بینی می‌شود مصرف برنج با رشد ۸/۷ درصدی نسبت به سال ۲۰۱۲ به میزان ۳/۶ میلیون تن در سال ۲۰۱۷ برسد.

• تورم در صنایع غذایی، سبب رشد قیمت در سال ۲۰۱۳ می‌شود

تورم مواد غذایی یک چالش عمده در ایران در سال گذشته و سال‌های قبل تر بوده است. براساس آخرین آمار منتشر شده توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، تورم در نوامبر ۲۰۱۲ برابر با ۳۵/۹ درصد بوده است که درصد بالایی از آن مربوط به مواد غذایی و نوشیدنی‌ها است که در سال ۲۰۱۳ و همین مقطع تورم به میزان ۴۶ درصد رسیده است. (که ۲۸/۶ درصد از سبد بهای مصرف‌کننده را در بردارد) با وجود کمبود اطلاعات منتشر شده در کشور، برای همگان مسجل است که تورم واقعی در سال ۲۰۱۲ رشد بیشتری را نسبت به اطلاعات رسمی منتشر شده داشته است. به نظر می‌رسد افزایش قیمت مواد غذایی به دلیل برقرار بودن تحریم‌های

تولید و مصرف برنج در سال‌های ۲۰۱۲ تا ۲۰۱۷						
پیش‌بینی ۲۰۱۷	پیش‌بینی ۲۰۱۶	پیش‌بینی ۲۰۱۵	پیش‌بینی ۲۰۱۴	پیش‌بینی ۲۰۱۳	برآورد ۲۰۱۲	
۱,۷۷۹/۰	۱,۷۴۵/۰	۱,۷۱۱/۰	۱,۶۷۶/۱	۱,۶۰۵/۰	۱,۵۵۰/۰	تولید برنج (هزار تن)
۳,۵۹۱/۲	۳,۵۳۵/۹	۳,۴۷۸/۷	۳,۴۱۹/۵	۳,۳۵۸/۶	۳,۳۰۲/۴	مصرف برنج (هزار تن)

منبع: وزارت کشاورزی ایالات متحده

کشور محسوب نمی‌شود. بسیاری از تقصیرها ناشی از وضعیت بد اقتصادی به رئیس‌جمهور و عملکرد بد دولت وی نسبت داده می‌شود. این فرض وجود دارد که برنده انتخابات آتی ایران، ثبات و بقای کشور را تقویت خواهد کرد.

• کالابرگ برای کالاهای اساسی جهت کاهش فشار بر خانوارها

در نتیجه افزایش قیمت مواد غذایی، دولت و مجلس در ژانویه ۲۰۱۳ توافق کرده‌اند که برای خانوارهای کم درآمد، مواد غذایی ضروری را تأمین کنند. از این رو بودجه ۲ میلیارد دلاری از صندوق توسعه ملی برای این منظور اختصاص داده شده که این بودجه صرف تأمین برنج، روغن و شکر ۱۷ میلیون ایرانی خواهد شد.

• کل واردات علی‌رغم تحریم‌ها کماکان تغییری نداشته است

تحریم‌های مالی اعمال شده توسط ایالات متحده و اتحادیه اروپا سبب خلل در فرایند واردات به کشور شده که این مسئله شامل واردات مواد غذایی نیز می‌شود. مواد غذایی و کالاهای مصرفی شامل تحریم‌ها نمی‌شود اما تحریم‌ها سبب ایجاد مشکلاتی در خریدها و پرداخت‌ها شده است. ایران به دلیل عدم توانایی در پرداخت مالی در خرید برنج از هندوستان به عنوان تأمین‌کننده اصلی برنج توسط برخی صادرکنندگان هندی، دچار مشکل شده است و صادرکنندگان حتی با روش‌های اعتباری عادی ۹۰ روزه فروش ندارند. حتی پرداخت‌های مطمئن‌تر به دلیل نوسانات نرخ ارز با مشکل مواجه شده است.

شرکت KRBL هند به عنوان بزرگترین تأمین‌کننده برنج در هند که بزرگترین صادرکننده برنج باسما^(۱) است، به دنبال بازارهای جدید در شرق و غرب آفریقا است، که این مسئله به دلیل کاهش قیمت جهانی برنج و محدودیت‌های واردات به ایران است. ایران بزرگترین خریدار برنج باسما^(۱) است. شرکت غذایی LT نیز که صادرکننده دیگر این برنج به ایران است، به دنبال منبع دیگری جهت فروش محصولات خود است.

با وجود این محدودیت‌ها ایران کماکان قادر به تأمین بیش از نیاز خود است. محدودیت‌های واردات از هند ضربه جدی به واردات ایران وارد نکرده است، چرا که آرژانتین این کسری را جبران خواهد کرد. این کشور بعد از ۲۰ سال صادرات برنج به ایران را آغاز و تا کنون دو محموله ۱۴,۰۰۰ و ۱۶,۰۰۰ تنی به ایران صادر کرده است. وزارت کشاورزی ایالات متحده تخمین زده برنج در ایران در سال ۱۳۹۰ در میزان ۱/۷ میلیون تن به تعادل خواهد رسید، (در مقایسه متوسط ۱/۵ میلیون تنی در پنج سال) و این تعادل به همین منوال تا سال ۲۰۱۲-۲۰۱۳ و ۲۰۱۳-۲۰۱۴ با واردات ۱/۵ میلیون تن در دو فصل ادامه خواهد یافت.

• تعادل در واردات نیاز به مشوق‌هایی برای تولید دارد

کشت برنج در ایران به صورت سنتی انجام می‌شود که این مسئله به دلیل فقدان زمین‌های وسیع جهت کشت این محصول است. دولت ایران در بازار برنج فعال بوده و این فعالیت از طریق اعمال کنترل بر تولید و واردات جهت کنترل قیمت است. البته حضور دولت در این عرصه جهت تشویق تولیدکنندگان کافی نبوده و از این رو ایران به واردات وابسته‌تر شده است. همچنین تعرفه‌های واردات جهت جلوگیری از واردات برنج ارزان قیمت و نابودی تولید وضع می‌شود. به دلیل اتکای ایران به واردات و اهمیت برنج در سبد کالاهای ایرانیان، دولت همواره تعادلی بین تعرفه واردات و قابلیت تأمین برنج از خارج برقرار کرده است. این تعادل در شرایطی ایجاد می‌شود که دولت مجبور به افزایش یارانه تخصیصی به این کالا نشود.

انتظار می‌رود هند به عنوان بزرگترین صادرکننده برنج به ایران با کاهش ۵ درصدی در برداشت برنج خود در سال ۲۰۱۳-۲۰۱۲ مواجه باشد که این مسئله به دلیل شروع نامناسب فصل باران‌های موسمی است. با این اوصاف تولید بیشتر از گذشته و متوسط ۱۰ سال اخیر خواهد بود و صادرات نیز احتمالاً بالا خواهد بود. انتظار نمی‌رود هند در بلندمدت به عنوان صادرکننده اصلی غیرباسما^(۱)ی بماند که این مسئله به دلیل سیاست‌های غیرقابل پیش‌بینی هند خواهد بود.

منبع دیگر واردات برنج به ایران پاکستان است. برخی از ناظران اعتقاد دارند صادرکنندگان پاکستانی به دلیل ضعف در دسترسی به بانک‌های بین‌المللی جهت گشایش اعتبارات برای صادرات با مشکلات جدی مواجه بوده‌اند. دلیل اصلی این که هند منبع همیشگی صادرات به ایران بوده، مشکلات بین هند و پاکستان است. همچنین به دلیل این که روابط بین دو کشور در کوتاه‌مدت تغییری نخواهد داشت، این احتمال وجود ندارد که پاکستان بتواند بازار از دست رفته هند را به‌دست آورد.

• ریسک‌های چشم‌انداز

خشکسالی کماکان به عنوان یک ریسک مطرح است. اگرچه سرمایه‌گذاری‌هایی جهت بهبود وضعیت آبیاری مورد نیاز است، احتمال کمی وجود دارد در دوره مورد بررسی اثر مثبتی بر تولید دیده شود. تحریم‌های جهانی ریسک‌ها را تشدید خواهد کرد و بر سرمایه‌گذاری در حوزه کشاورزی و تولید ناخالص داخلی ایران اثرگذار خواهد بود.

با فرض وابسته بودن ایران به واردات برنج، ریسک‌های تقاضا به صورت مستقیم به وضعیت جهانی بازار برنج بستگی خواهد داشت. پیش‌بینی می‌شود در کوتاه‌مدت به دلیل شرایط خوب زراعت در تولیدکنندگان اصلی - چین و هند - مازاد عرضه وجود داشته باشد و قیمت‌ها پایین بیاید. اما همواره به دلیل وجود مشکلات در محصولات یک تولیدکننده عمده

1. basmati

تولید و مصرف برنج در سال‌های ۲۰۰۷ تا ۲۰۱۲						
۲۰۱۲	۲۰۱۱	۲۰۱۰	۲۰۰۹	۲۰۰۸	۲۰۰۷	
۱,۵۵۰/۰	۱,۵۱۰/۰	۱,۴۸۷/۰	۱,۴۴۱/۰	۱,۷۵۸/۰	۱,۷۲۴/۰	تولید برنج (هزار تن)
۳,۳۰۲/۴ (برآورد)	۳,۲۵۰/۰	۲,۹۵۰/۰	۳,۱۰۰/۰	۳,۰۰۰/۰	۳,۲۰۰/۰	مصرف برنج (هزار تن)

منبع: وزارت کشاورزی ایالات متحده

• افزایش قاچاق به دلیل افزایش قیمت داخلی

گزارش‌ها حاکی از آن است که شکر به دلیل قیمت‌های بالاتر داخلی، از پاکستان به کشورهای همسایه، از جمله افغانستان و ایران قاچاق می‌شود. قیمت خرده‌فروشی شکر در پاکستان ۷۵ روپیه در هر کیلوگرم است که در افغانستان ۱۰۵ روپیه و در ایران برابر ۱۱۰ روپیه می‌باشد.

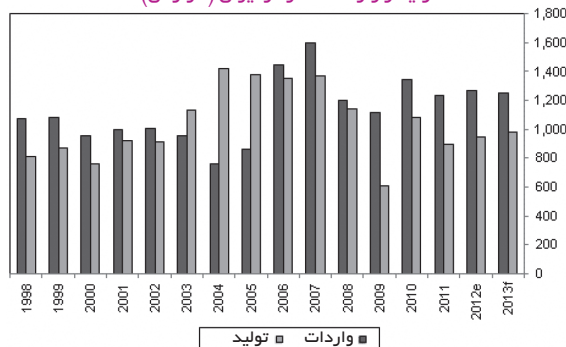
در حالی که قاچاق شکر به ایران، عرضه در بازار داخلی کشور را افزایش و نیاز به واردات را کاهش می‌دهد، تولیدکنندگان ایرانی را از افزایش تولید شکر داخلی دلسرد می‌کند. تفاوت قیمت شکر در سه کشور به دلیل تورم بالاتر قیمت مواد غذایی در ایران است، از طرفی دولت یارانه تولید محصولات مانده نان و شکر را حذف کرده است.

• تهاتر نفت با شکر هندی

براساس مجله وال استریت، هیأت تجاری اعزام شده به هند، به منظور دور زدن تحریم‌های مالی ایالات متحده در محموله‌های نفت ایران برای خرید محموله‌های شکر، برنج و سویا توافق نامه‌ای را امضاء کردند.

هند قادر به پرداخت کامل بهای نفت وارداتی از ایران نیست، زیرا تحریم‌های ایالات متحده شدیدتر شده و دسترسی به دلار آمریکا برای معاملات با ایران سخت شده است. در عوض، ایران موافقت کرده در ازای فروش نفت، روپیه‌های هندی را دریافت کند. به همین منظور هیأت تجاری را به هند فرستاده تا کالاهای هندی را بررسی کنند و با روپیه‌های دریافتی خرید کنند.

رشد کند تولید
تولید و واردات شکر در ایران (هزار تن)

منبع: بی‌زینس مانی‌تور، وزارت کشاورزی ایالات متحده

ریسک افزایش قیمت وجود دارد. دولت ایران تلاش کرده است تا به صورت مؤثر هزینه‌های بالای واردات را تأمین نماید که یک ریسک منفی بر تقاضای پیش‌بینی شده داشته است. همچنین کشت مناسب محصول در صورتی که ایران کماکان بتواند برای واردات تأمین مالی مناسب داشته باشد، سبب یک ریسک مطلوب شده است.

باقی ماندن دوره قیمت‌های بالا یا وجود کسری در واردات به دلیل مشکلات تحریم‌ها می‌تواند مشوقی برای برنج‌کاران باشد که سرمایه‌گذاری بیشتری در این حوزه داشته باشند. این مسأله اثر مثبتی بر ریسک تولید در دوره پیش‌بینی خواهد داشت. اثرات تحریم بر هزینه‌های خانوار یک ریسک منفی برای مصرف برنج خواهد داشت، به ویژه اگر کماکان ایران وابسته به واردات باشد.

❖ چشم‌انداز شکر

عرضه: به دلیل سرمایه‌گذاری ناکافی و نبود حمایت بخش خصوصی و دولتی، بهره‌برداری از منابع تولید شکر با شکست روبرو شده است. به‌رغم افزایش نسبتاً کم تعرفه واردات، با توجه به افزایش ورشکستگی‌ها در مزارع نیشکر دولتی، واردات شکر با انتقادات جدی مواجه شده است.

پیش‌بینی می‌شود تولید شکر در سال ۲۰۱۳-۲۰۱۲، به میزان ۳/۷ درصد رشد داشته و به ۹۸۵,۰۰۰ تن برسد. همچنین در سال ۲۰۱۴-۲۰۱۳، با رشد ۷/۶ درصدی ۱/۱ میلیون تن خواهد رسید. پیش‌بینی می‌شود در پنج سال آینده تولید شکر نسبت به تولید در سال ۲۰۱۲-۲۰۱۱، برابر ۴۰/۵ درصد رشد داشته و به ۱/۳ میلیون تن برسد. هر چند ایران برای افزایش تولید تا سال ۲۰۲۰ برنامه‌هایی دارد، هنوز پیشرفت‌های مهمی در این زمینه دیده نشده است. بنابراین پیش‌بینی محتاطانه صورت گرفته است.

تقاضا: با توجه به تلاش‌های دولت برای کاهش یارانه‌ها و احتمال افزایش تحریم‌های بین‌المللی علیه ایران انتظار می‌رود در سال ۲۰۱۳-۲۰۱۲ تقاضا برای شکر حدود ۲/۵ میلیون تن باشد. کاهش رشد تولید ناخالص داخلی نیز تقاضا برای شکر را محدود می‌کند. انتظار می‌رود تا سال ۲۰۱۷ تقاضا ۵/۸ درصد رشد داشته و به ۲/۶ میلیون تن برسد. اساساً این افزایش ناچیز با توجه به رشد جمعیت صورت می‌گیرد.

تولید و مصرف شکر در ایران، ۲۰۱۲ تا ۲۰۱۷						
پیش بینی ۲۰۱۷	پیش بینی ۲۰۱۶	پیش بینی ۲۰۱۵	پیش بینی ۲۰۱۴	پیش بینی ۲۰۱۳	۲۰۱۲	
۱,۳۳۵/۰	۱,۲۴۰/۰	۱,۱۴۵/۰	۱,۰۶۰/۰	۹۸۵/۰	۹۵۰/۰	تولید شکر (هزار تن)
۲,۶۰۲/۲	۲,۵۶۱/۱	۲,۵۲۵/۵	۲,۴۹۵/۵	۲,۴۶۸/۲	۲,۴۶۰/۰ (برآورد)	مصرف شکر (هزار تن)

منبع: وزارت کشاورزی ایالات متحده، مؤسسه تحقیقات سیاست‌های کشاورزی و غذا

• طرح‌های بزرگ، مشکلات بزرگ

به گفته مدیر عامل شرکت مادر تخصصی بازرگانی دولتی ایران^(۱) و شرکت توسعه نیشکر و صنایع جانبی^(۲)، ایران قصد دارد در پایان این دهه تولید نیشکر را به بیش از دو برابر مقدار کنونی برساند و در این زمینه خودکفا شود. دولت امیدوار است در مقایسه با تولید ۹۵۰,۰۰۰ تنی در سال ۲۰۱۲-۲۰۱۱، در سال ۲۰۲۰ تولید سالانه را به ۲/۰۶ میلیون تن برساند. این مقدار در صورتی محقق می‌شود که سطح زیر کشت نیشکر ۹۴ درصد افزایش یافته و میزان برداشت محصول نیز افزایش بلندپروازانه‌ای داشته باشد و به ۱۱۰ تن در هر هکتار برسد. در حال حاضر این میزان ۸۷/۷ تن در هکتار است. برای این منظور باید سرمایه‌گذاری وسیعی در ایجاد فراوری‌های جدید صورت گیرد. از جمله این اقدامات، احداث ساختن بزرگترین کارخانه در نزدیکی بندر امام خمینی (ره) است که در رسیدن به این هدف شک و تردید زیادی وجود دارد. تولید شکر در سال ۲۰۰۶-۲۰۰۷ به اوج خود یعنی ۱/۴ میلیون تن رسید که پیش‌بینی می‌شود تولید در سال ۲۰۱۷-۲۰۱۶ مجدداً به این میزان برسد.

گرچه طرح‌های سرمایه‌گذاری‌های بلندپروازانه شرکت توسعه نیشکر برای آینده این حوزه امیدبخش است، اما در طول چند سال گذشته تولید شکر ایرانی دچار رکود بوده است. در سال‌های ۲۰۰۶ و ۲۰۰۷، رئیس‌جمهور، با توجه به وجوه حاصل از افزایش قیمت انرژی، به شدت حجم واردات شکر را افزایش داد تا قیمت‌های داخلی پایین بماند. از آن زمان به بعد، واردات در مقایسه با نیاز کشور بیشتر شد. قیمت‌های داخلی به دلیل ذخایر زیاد شکر کاهش یافت و مناطق تحت کشت محصولات شکر کاهش یافتند. علاوه بر این خشکسالی در سال ۲۰۰۸ نیز به تولید ضربه زد. در حالی که انتظار می‌رود در سال‌های آینده تولید بهبود یابد، دولت در این مورد خوش‌بین‌تر است و انتظار می‌رود در طول دوره پیش‌بینی ایران کم‌کم واردکننده شکر بماند.

• ریسک‌های چشم‌انداز

پتانسیل‌های مربوط به سرمایه‌گذاری بیشتر، ریسک اصلی برای پیش‌بینی تولید شکر محسوب می‌شوند. به‌رغم افزایش تعرفه واردات به نظر نمی‌رسد حمایت بخش دولتی برای صنعت قند و شکر در شرف وقوع باشد. به‌طور مشابه چشم‌انداز سرمایه‌گذاری بخش خصوصی مبهم است. از طرفی احتمال افزایش تحریم‌های سازمان ملل متحد وجود دارد که این تحریم‌ها علاوه بر اعمال فشار بر نقل و انتقالات مالی، به سرمایه‌گذاری بیشتر در این بخش آسیب می‌رساند. در طرف تقاضا نیز قیمت‌های بالا بزرگترین ریسک برای پیش‌بینی مصرف شکر است. پیش‌بینی می‌شود با توجه به روندهای گذشته قیمت‌ها بالا بماند و این مسأله می‌تواند برای ثبات تقاضای داخلی در کشوری که به واردات پرهزینه وابسته است، تهدید محسوب شود. چنانچه تحریم‌ها در دراز مدت باقی بمانند، هزینه‌های واردات این چینی نیز افزایش خواهد یافت.

❖ چشم‌انداز محصولات لبنی

عرضه: ایران بزرگترین تولیدکننده شیر در خاورمیانه و شمال آفریقا است. هر چند، در سال‌های اخیر به دلیل افزایش قیمت غلات تولید شیر رشد منفی داشته و اثرات افزایش قیمت فراورده‌های لبنی را کاهش داده است. تولید محصولات لبنی تا مدتی پیش، چشم‌انداز اقتصادی بهبود یافته‌ای داشت. لیکن در چشم‌انداز درازمدت تولید شیر، نگاهی محتاطانه وجود دارد. تقریباً تمام شیر تولیدی در ایران به بازارهای محلی ارسال می‌شود که در آن قیمت به صورت مصنوعی توسط دولت پایین نگه‌داشته شده است. انتظار می‌رود در سال ۲۰۱۳-۲۰۱۲، تولید شیر با افزایش ۱/۹ درصدی به ۸/۳ میلیون تن برسد. پیش‌بینی می‌شود برای سال ۲۰۱۷-۲۰۱۶ تولید شیر به طور متوسط ۹/۱ درصد نسبت به تولید در سال ۲۰۱۲-۲۰۱۱ رشد کند و به

تولید و مصرف شکر در ایران، ۲۰۰۷ تا ۲۰۱۲						
برآورد ۲۰۱۲	۲۰۱۱	۲۰۱۰	۲۰۰۹	۲۰۰۸	۲۰۰۷	
۹۵۰/۰	۹۰۰/۰	۱,۰۸۵/۰	۶۱۰/۰	۱,۱۴۵/۰	۱,۳۷۰/۰	مصرف شکر (هزار تن)
۲,۴۶۰/۰	۲,۴۶۰/۰	۲,۳۸۰/۰	۲,۳۳۰/۰	۲,۲۷۵/۰	۲,۲۱۰/۰	تولید شکر (هزار تن)

منبع: وزارت کشاورزی ایالات متحده آمریکا، مؤسسه تحقیقات سیاست‌های کشاورزی و غذا

1. State Commerce Organization
2. Sugar Cane Industry Development Company

تولید و مصرف شیر در ایران						
پیش‌بینی ۲۰۱۷	پیش‌بینی ۲۰۱۶	پیش‌بینی ۲۰۱۵	پیش‌بینی ۲۰۱۴	پیش‌بینی ۲۰۱۳	برآورد ۲۰۱۲	
۹,۰۸۴/۱	۸,۸۶۷/۸	۸,۶۵۱/۵	۸,۴۶۳/۲	۸,۳۲۶/۳	۸,۱۷۱/۹	تولید شیر (هزار تن)
۳,۵۰۳/۲	۳,۳۸۵/۹	۳,۲۵۲/۶	۳,۱۱۱/۴	۳,۰۰۹/۱	۲,۹۵۵/۹	مصرف شیر (هزار تن)

منبع: بیزینس مانیپتور، سازمان خواروبار ملل متحد (فانو)

به مراتب کمتر از حداقل قیمت تعیین شده توسط دولت مواجه می‌شوند. لذا با وجود تقاضای شناور، سرمایه‌گذاری کمی در این بخش صورت گرفته است. تا زمانی که زیرساخت‌ها بهبود یابد، بخش مدرن صنایع لبنی ایران به صورت خوشه‌ای در اطراف مراکز پرجمعیت باقی می‌ماند.

• ریسک‌های چشم‌انداز

یکی از ریسک‌های اصلی در این حوزه، سیر نزولی مصرف شیر به دلیل افزایش قیمت شیر است. با توجه به یک دوره پایدار که قیمت شیر به صورت مصنوعی پایین نگه داشته شد، چشم‌انداز افزایش قیمت شیر وجود دارد. افزایش قیمت شیر می‌تواند تقاضای محلی برای تولید محصولات لبنی را به خطر اندازد. این خطر به ویژه برای تقاضای اقلام با ارزش افزوده وجود خواهد داشت.

به دلیل تفاوت در زیرساخت‌های حمل و نقل و ذخیره شیر، دسترسی به شیر در برخی استان‌ها آسان‌تر است. این مسئله سبب تفاوت قیمت در تولیدات محلی می‌شود و ریسک نامطلوبی برای پیش‌بینی مصرف است.

عدم تمایل ایران در پایبندی به هنجارهای بین‌المللی، اغلب ایران را از جامعه جهانی طرد می‌کند. بنابراین روابط تجاری ایران محدود می‌شود. با توجه به این که در بازارهای محلی مازاد عرضه وجود دارد و پتانسیل قوی برای صادرات وجود ندارد، تولیدکنندگان از تولید شیر دلسرد می‌شوند. تحریم‌های سازمان ملل متحد در بلندمدت ریسک قابل توجهی برای سیر نزولی تولید و مصرف شیر در بردارد. در صورت عدم توانایی دولت به سرمایه‌گذاری مستقیم در جهت ارتقاء و گسترش زیرساخت‌های مورد نیاز برای توزیع کارآمد، تولید نیز تحت تأثیر قرار می‌گیرد. اگر درآمد ایرانیان به اندازه‌ای کاهش یابد که فرآورده‌های لبنی برای آن‌ها بیش از حد گران قیمت باشد، مصرف نیز ضربه می‌بیند.

۹/۱ میلیون تن برسد. این موضوع ماهیت بومی صنعت شیر را نشان می‌دهد. البته این احتمال نیز وجود دارد که دولت پرداخت یارانه‌ها را قطع کند.

تقاضا: پیش‌بینی می‌شود در سال ۲۰۱۳ مصرف شیر ۱/۸ درصد رشد کند و به ۳ میلیون تن برسد. با توجه به تحریم‌های بین‌المللی علیه برنامه هسته‌ای ایران و قطع یارانه برای صنایع لبنی، قیمت شیر به اوج خود رسید. پیش از این، با وجود این که دولت به کمک یارانه به‌طور مصنوعی قیمت را پایین نگه داشته بود، محصولات لبنی برای میلیون‌ها نفر از ایرانیان کم درآمد گران بود. دولت بیان کرده بود شیر در تغذیه مردم نقش مهمی دارد، که نشان‌دهنده این است که شیر تازه به کمک یارانه در دسترس مردم قرار می‌گیرد. دولت همچنین برنامه‌های رشد مصرف را در برنامه توسعه ملی خود قرار داده است. با وجود این که کسب اطلاعات در این زمینه سخت است، تردید وجود دارد که دولت به هدف خود مبنی بر افزایش قابل توجه مصرف سرانه شیر رسیده باشد. دولت به منظور کاهش فشارهای مالی بر مردم، به احتمال زیاد یارانه‌ها را دوباره پرداخت می‌کند. پیش‌بینی می‌شود تا سال ۲۰۱۷، مصرف با ۱۶/۴ درصد رشد به ۳/۵ میلیون تن برسد ولی مصرف سرانه حتی کمتر از ۱۲/۲ درصد رشد داشته و به ۴۴/۲ کیلوگرم برسد. این امر نشان‌دهنده آن است که رشد جمعیت از رشد مصرف سرانه پیشی گرفته است.

• گسترش دشوار

صنایع لبنی با وجود مشکلات ساختاری و زیرساختی در حال توسعه است. با وجود این که دولت برای حمایت از قیمت‌ها و اعطای یارانه‌ها، بودجه‌ای تخصیص داده است ولی شبکه جمع‌آوری شیر مورد غفلت واقع شده است. به دلیل عدم امکانات برای ذخیره و حمل و نقل شیر به بازارهای عمده، تولیدکنندگان کوچک مورد بی‌مهری دلالان واقع می‌شوند و با پیشنهادهایی

تولید و مصرف شیر در ایران						
۲۰۱۲ برآورد	۲۰۱۱	۲۰۱۰	۲۰۰۹	۲۰۰۸	۲۰۰۷	
۸,۱۷۱/۹	۸,۱۰۰/۶	۷,۶۰۲/۵	۷,۹۰۵/۴	۷,۶۹۹/۹	۷,۶۹۶/۰	تولید شیر (هزار تن)
۲,۹۵۵/۹	۲,۸۸۶/۶	۲,۸۱۴/۰	۲,۷۵۰/۹	۲,۶۷۵/۰	۲,۶۰۶/۹	مصرف شیر (هزار تن)

منبع: بیزینس مانیپتور، فانو

❖ چشم انداز غلات

عرضه: تولید غلات در سال ۲۰۱۳-۲۰۱۲ اندکی رشد داشته که این رشد اندک به دلیل گسترش محدود سطح زیر کشت بوده است. تولید گندم و جو در سال ۲۰۱۲-۲۰۱۱ به دلیل آب و هوای خشک در طول ماه‌های زمستان، ناامیدکننده بود و حدود ۱۰ درصد کاهش داشت که در حال حاضر تولید آن‌ها بهبود یافته است. در سال ۲۰۱۳-۲۰۱۲ تولید گندم ۳/۷ درصد رشد داشت و به ۱۴ میلیون تن رسید. تولید ذرت رشد محدود ۰/۶ درصدی داشت و به ۱/۷ میلیون تن رسید. تولید جو نیز با رشد جهشی ۱۷/۲ درصدی و تولید ۳/۴ میلیون تن بیشترین رشد را در سال ۲۰۱۳-۲۰۱۲ داشته است.

پیش‌بینی می‌شود در سال ۲۰۱۴-۲۰۱۳ تولید گندم با ۷/۹ درصد رشد به ۱۵/۱ میلیون تن برسد. با توجه به گزارش وزارت کشاورزی ایالات متحده، بازده محصولات توانسته به ۲/۲۱ تن در هکتار افزایش یابد، در حالی که در سال ۲۰۱۳-۲۰۱۲ بازده محصولات ۲ تن در هکتار بوده است. تولید ذرت و جو نیز در سال ۲۰۱۴-۲۰۱۳، ۰/۶ درصد رشد خواهد داشت و به ترتیب به ۱/۸ میلیون تن و ۳/۴ میلیون تن خواهد رسید.

با توجه به مدرن شدن فناوری، از جمله امکانات جدید آبیاری، انتظار می‌رود بازدهی گندم در بلندمدت بیشتر شود. با این حال، به‌رغم پیشرفت‌های اخیر، بازدهی گندم در ایران در مقایسه با استانداردهای جهانی کماکان نسبتاً پایین است.

پیش‌بینی می‌شود در سال ۲۰۱۷-۲۰۱۶ تولید گندم ۲۱/۹ درصد رشد داشته و به ۱۶/۵ میلیون تن برسد. چشم‌انداز بلندمدت برای تولید ذرت در این حد خوش‌بینانه نیست، با توجه به افزایش تقاضا از محل صنعت (دامپروری) انتظار می‌رود در سال ۲۰۱۷-۲۰۱۶ تولید ذرت با ۴/۶ درصد رشد به ۱/۸ میلیون تن برسد. همچنین پیش‌بینی می‌شود تولید جو در سال ۲۰۱۷-۲۰۱۶، نسبت به تولید در سال ۲۰۱۲-۲۰۱۱، ۳۰/۵ درصد رشد داشته باشد و به ۳/۸ میلیون تن برسد.

تقاضا: تلاش‌های دولت برای حذف تدریجی یارانه مواد غذایی به منظور کاهش مشکلات مالی کشور یکی از بزرگترین عواملی است که به احتمال زیاد در طول دوره پیش‌بینی، تقاضا برای غلات را تحت تأثیر قرار می‌دهد. تحریم‌های اقتصادی نیز ممکن است قیمت‌ها را افزایش دهد، زیرا تحریم‌ها تأثیر منفی بر ظرفیت واردکنندگان برای دسترسی به اعتبارات دارد البته دولت برای کاهش تأثیرات ناشی از تحریم‌ها برای تجارت مستقیم با کشورهای عمده تولیدکننده گندم مذاکراتی کرده است. با توجه به این عوامل گفته می‌شود قیمت مواد غذایی در حال حاضر به‌طور قابل توجهی در حال افزایش است. انتظار می‌رود در سال ۲۰۱۳، مصرف داخلی گندم رشد محدود ۱/۳ درصدی داشته و به ۱۵/۷ میلیون تن برسد. همچنین پیش‌بینی می‌شود مصرف ذرت و جو به ترتیب ۱/۳ درصد و ۳/۷ درصد رشد داشته باشد.

در صورتی که دولت یارانه نان را قطع کند و تحریم‌ها در

تولید و مصرف جو در ایران						
پیش‌بینی ۲۰۱۷	پیش‌بینی ۲۰۱۶	پیش‌بینی ۲۰۱۵	پیش‌بینی ۲۰۱۴	پیش‌بینی ۲۰۱۳	۲۰۱۲	
۳,۷۸۴/۵	۳,۶۶۰/۰	۳,۵۳۹/۷	۳,۴۲۰/۰	۳,۴۰۰/۰	۲,۹۰۰/۰	تولید جو (هزار تن)
۴,۶۷۲/۴	۴,۵۰۵/۷	۴,۳۴۹/۱	۴,۲۰۲/۰	۴,۰۴۴/۳	۳,۹۰۰/۰	مصرف جو (هزار تن)

منبع: وزارت کشاورزی ایالات متحده

تولید و مصرف ذرت در ایران						
پیش‌بینی ۲۰۱۷	پیش‌بینی ۲۰۱۶	پیش‌بینی ۲۰۱۵	پیش‌بینی ۲۰۱۴	پیش‌بینی ۲۰۱۳	۲۰۱۲	
۱,۸۱۰/۰	۱,۷۹۰/۰	۱,۷۷۰/۰	۱,۷۵۰/۰	۱,۷۴۰/۰	۱,۷۳۰/۰	تولید ذرت (هزار تن)
۶,۴۸۳/۸	۶,۳۲۵/۶	۶,۱۶۵/۳	۶,۰۱۵/۰	۵,۹۲۶/۱	۵,۸۵۰/۰ (برآورد)	مصرف ذرت (هزار تن)

منبع: وزارت کشاورزی ایالات متحده

تولید و مصرف گندم در ایران						
پیش‌بینی ۲۰۱۷	پیش‌بینی ۲۰۱۶	پیش‌بینی ۲۰۱۵	پیش‌بینی ۲۰۱۴	پیش‌بینی ۲۰۱۳	۲۰۱۲	
۱۶,۴۵۲/۲	۱۵,۹۸۸/۵	۱۵,۵۳۷/۹	۱۵,۱۰۰/۰	۱۴,۰۰۰/۰	۱۳,۵۰۰/۰	تولید گندم (هزار تن)
۱۷,۰۴۵/۱	۱۶,۶۲۹/۳	۱۶,۲۲۳/۷	۱۵,۹۰۵/۶	۱۵,۷۰۱/۵	۱۵,۵۰۰/۰	مصرف گندم (هزار تن)

منبع: وزارت کشاورزی ایالات متحده

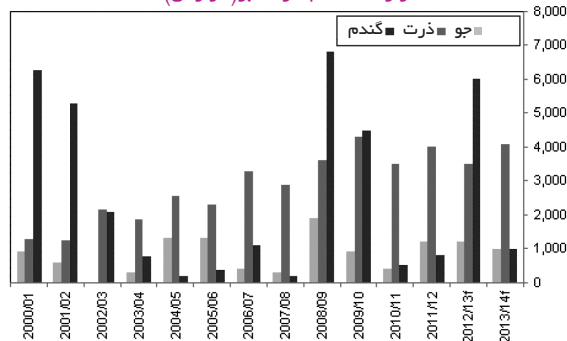

بزرگ گندم خود را تخلیه کند. همچنین دهلی نو قصد دارد به واسطه فروش گندم به ایران بدهی تقریباً ۱۲ میلیون دلاری خود مربوط به واردات سوخت از ایران را کاهش دهد. یحیی آل اسحاق، رئیس اتاق بازرگانی، صنایع و معادن تهران در سفر به دهلی نو تأیید کرد تهران به چنین معاملاتی علاقه‌مند است. با این حال، در اوایل سال ۲۰۱۲ ایران حضوری فعال در بازار گندم داشت تا ذخایر کافی برای گندم ایجاد کند و در سال ۲۰۱۳-۲۰۱۲ واردات مورد نیاز گندم را کاهش دهد. براساس گزارش فائو در سال گذشته ۳۲ درصد از نیاز کشور به گندم از طریق واردات تأمین شد.

دولت توانسته است تا حدی محدودیت‌های مالی ناشی از تحریم‌ها را دور بزند و برای تأمین معاملات مالی خود از ارزیابی غیر از دلار و یورو استفاده کند و از طریق تهاتر، معاملات مربوط به نفت و یا طلا را انجام دهد که با این روش معامله‌ای به هند نیز پیشنهاد شد. در عمل، ممکن نیست که تجارت غلات از طریق گشایش اعتبار در بانک‌های اروپایی، که اکثر معاملات مالی در آن‌ها کنترل می‌شود، بتوانند معامله‌ای با ایران داشته باشند. صادرکنندگان به ایران روش‌های جدیدی مانند پرداخت با سایر ارزها و از طریق بانک‌های غیرغربی پیدا کرده‌اند.

دولت در اکتبر ۲۰۱۲، صادرات حدود ۵۰ کالای اساسی از جمله گندم، آرد، شکر و گوشت را متوقف کرد، چرا که قصد دارد برای روبرویی با تحریم‌های جدی غرب، نیازهای اساسی خود را تأمین کند.

واردات کماکان ادامه دارد
واردات گندم، ذرت، جو (هزار تن)

منبع: بیزینس مانیتر، وزارت کشاورزی ایالات متحده

• آیا احتمال وقوع بحران دیگری برای مواد غذایی وجود دارد؟

تلاش‌های دولت برای تأمین نیاز کشور در ابتدای سال ۲۰۱۲، می‌تواند پاسخی برای تهدیدهای موجود مربوط به کمبود مواد غذایی و نارضایتی به وجود آمده در نوامبر ۲۰۱۱ باشد، که قیمت مواد غذایی سر به فلک کشید و دولت شیوه پرداخت یارانه مواد غذایی را تغییر داد. افزایش قیمت به اکثریت قریب به اتفاق مصرف‌کنندگان به خصوص قشر ضعیف کشور فشار آورد. افزایش قیمت‌ها می‌تواند سبب نارضایتی اکثر مردم

مورد کالاهای اساسی افزایش یابد، انتظار می‌رود مصرف گندم رشد کمی داشته باشد. پیش‌بینی می‌شود مصرف گندم در سال ۲۰۱۷ نسبت به سال ۲۰۱۲، با ۱۰ درصد رشد به ۱۷ میلیون تن برسد. مصرف جو و ذرت به دلیل نیاز بخش دامی کشور رشد بهتری خواهد داشت. انتظار می‌رود مصرف ذرت و جو به ترتیب ۱۰/۸ درصد و ۱۹/۸ درصد رشد به ۶/۵ میلیون تن و ۴/۷ میلیون تن برسد. به طور کلی (براساس کنترل تغییرات سال پایه) رشد تولید جو و گندم از رشد مصرف پیشی گرفته است با وجود این، ایران تا سال ۲۰۱۷ برای تأمین نیاز غلات کشور به واردات وابسته خواهد ماند.

• دخالت دولت برای کاهش اثرات تحریم‌ها

امریکا پس از تحریم بانک مرکزی ایران، بانک تجارت، سومین بانک بزرگ ایران را نیز تحریم کرد که این مسئله تأمین مالی برای واردات کالاها را سخت‌تر کرد. این تحریم‌ها به معنای آن است که هر بانک خارجی در صورتی که با بانک‌های ایرانی معامله‌ای داشته باشد، از دسترسی به نظام مالی امریکا محروم می‌شود. این موضوع سبب شده بسیاری از بانک‌های اروپایی معاملات خود را با بانک‌های ایرانی قطع کنند. به همین دلیل میزان پول در دسترس برای تأمین منابع مالی جهت تجارت کالاها به شدت کاهش یافته است. تأمین منابع مالی برای تجارت کالا اساساً توسط بی.ان.پی پاریباس^(۱)، سوسایت جنرال^(۲)، اگری کول کردیت^(۳) و رابو بانک^(۴) صورت گرفت، که همگی آنها تأمین منابع مالی برای تجارت کالاها را متوقف کرده‌اند.

ایران واردکننده بسیار بزرگ غلات است. از آنجایی که به دلیل شرایط آب و هوایی نامناسب، برداشت کشور در سال ۲۰۱۱-۲۰۱۲ کمتر بود، وابستگی به واردات در طول سال ۲۰۱۲ افزایش یافت. واردات گندم ایران معمولاً توسط بخش خصوصی اداره می‌شود، اما دولت تصمیم گرفت در این زمینه وارد شود و به خرید این محصولات کمک کند. دولت قصد دارد ذخایر غلات را تأمین کند و به منظور جلوگیری از نارضایتی عمومی، قیمت‌ها را در حوزه مواد غذایی کاهش دهد. شرکت بازرگانی دولتی ایران، انبارهایی محتوی حبوبات و آرد و شکر ایجاد کرده است. این شرکت فعالیت خود را آغاز کرده و با وجود تحریم‌های مالی توانایی زیادی برای واردات مواد غذایی دارد. به‌طوری که در سپتامبر ۲۰۱۲، ۱/۱ میلیون تن گندم خریداری کرده است. این شرکت جهت ارائه پیشنهادات به تجار، محتاطانه با آن‌ها به صورت مستقیم ارتباط برقرار می‌کند و روش معمول مناقصات رسمی را به کار نمی‌بندد. ایران از آغاز سال ۲۰۱۳ ذخیره غلات را با خرید گندم از استرالیا و آلمان و خرید ذرت از اوکراین آغاز نموده است.

اکنونیک تایمز در ماه می ۲۰۱۲ گزارش داد که دولت هند ممکن است از طریق فروش گندم به ایران برخی از انبارهای

1. B.N.P Paribas
2. Societe General
3. Agricole Credit
4. Rabobank

از دولت فعلی شود.

تورم مواد غذایی در سال گذشته مسأله اصلی کشور شده بود. با توجه به آخرین اطلاعات منتشر شده توسط بانک مرکزی ایران، تورم کلی در سپتامبر ۲۰۱۲ نسبت به سال گذشته همین مقطع ۲۸/۱ درصد بود که عمدتاً به دلیل تورم ۳۸/۷ درصدی قیمت مواد غذایی و آشامیدنی‌ها بود که ۲۸/۶ درصد از سبد بهای مصرف‌کننده را در بر دارند.

اعتقاد بر این است که تورم قیمت مواد غذایی به دلیل تحریم‌های بین‌المللی و سقوط ارزش ریال کماکان حفظ خواهد شد. در واقع قیمت‌ها در اکتبر ۲۰۱۲ در نتیجه سقوط ارزش ریال دچار افزایش شد و ناظران خارجی اعتقاد دارند تورم بین ۴۶ درصد و ۶۹ درصد بوده است. همچنین به دلیل سیاست‌های حمایتی دولت در جهت اجرای طرح هدفمندی یارانه‌ها بسیاری از قیمت‌ها به صورت صوری پایین نگه داشته شده بود. به دلیل تحت فشار بودن قیمت ریال در باقیمانده سال، قیمت‌ها افزایش خواهند داشت. قیمت ماست براساس گزارش‌ها ۳ برابر شده است و قیمت شیر در تهران ۹ درصد در اکتبر افزایش داشته است. همچنین گزارش‌های دیگر حاکی از آن است که قیمت گوشت نیز افزایش یافته است. لذا این محصول از سبد غذایی اقشار متوسط در حال خروج است و نقش نان در سبد غذایی در حال افزایش است.

● دور جدید تحریم‌ها صدمه بیشتری به واردات می‌زند

تقویت تحریم‌های بین‌المللی در ماه جولای به احتمال زیاد سبب افزایش بیشتر قیمت مواد غذایی می‌شود. در واقع، به واسطه تحریم‌های جدید مبادلات تجاری ایرانیان توسط خطوط حمل و نقل خارجی انجام نمی‌شود. لایحه اختیارات دفاع ملی امریکا در اول ژوئن، بخش‌های حمل و نقل، کشتی‌سازی، انرژی و مدیریت بنادر ایران را در لیست سیاه قرار داد. در حالی که حمل و نقل مواد غذایی، دارویی و دیگر محصولات بشردوستانه از این تحریم‌ها مستثنی هستند، شرکت‌های حمل و نقل خارجی در حال عدول از مفاد موجود در این زمینه هستند. برای مثال، در سال ۲۰۱۳ ممنوعیت واردات مواد غذایی اساسی بیشتر از گذشته صورت گرفت. علاوه بر این، صادرات هند به ایران نیز به دلیل تحریم‌های جدید، می‌تواند صدمه ببیند. هند یک صادرکننده بزرگ مواد غذایی به ایران است. براساس گزارش رویترز از ماه جولای، شبکه ریلی آسیا واقع در هند، به بندرعباس - مهم‌ترین شهر بندری ایران - نخواهد رفت. سه شرکت حمل و نقل هندی نیز که خواستند نامشان فاش شود، به‌طور جداگانه اعلام کردند از ماه جولای سفر کشتی‌ها از هند به ایران سخت شده است. با توجه به اینکه شرکت‌های بزرگ حمل و نقل نگران سرپیچی از تحریم‌های متعدد علیه ایران هستند، ایران به‌طور فزاینده‌ای به صادرات کالاهای اساسی از کشورهای اطراف خلیج وابسته خواهد شد.

● سابقه غلات

غلات در سراسر ایران کشت می‌شوند و یکی از بخش‌های بسیار مهم کشاورزی محلی را تشکیل می‌دهند. گندم تقریباً ۷۰ درصد از تولیدات غلات کشور را در بر دارد، پس از آن جو و سپس ذرت قرار دارند. تولید این محصولات، به خصوص گندم و جو، به‌طور گسترده در زمین‌های کشاورزی مناطق کوهستانی کشور افزایش یافته است. با توجه به گزارش‌های فائو، کشت گندم آبی تنها یک سوم از کل مساحت تحت کشت گندم را تشکیل می‌دهد و میزان بارندگی نقش مهمی در تولید اکثر گندم‌های کاشته شده دارد. البته بسیاری از زمین‌های کشت دیمی گندم در شمال غرب کشور متمرکز شده است. از آنجا که خشکسالی طی سال‌های ۱۹۹۹ تا ۲۰۰۱ کشور را ویران کرد، مساحت زمین‌های تحت کشت گندم به شیوه آبیاری افزایش یافته، که سبب شده بازدهی حتی در سال‌های پس از خشکسالی نیز بهبود یابد.

بخش غلات ایران به شدت کنترل شده است. تولیدکننده‌ها برای مواد مورد نیاز خود از جمله کود و سموم یارانه دریافت می‌کنند و همچنین قیمت تضمین شده‌ای برای محصولات آن‌ها وجود دارد. سپس گندم با یارانه زیادی به مصرف‌کننده فروخته می‌شود. با وجود کمک‌های دولت، کشاورزان اغلب شکایت دارند که قیمت حمایتی بسیار کمتر از آن است که آن‌ها به سود قابل قبولی برسند و این حمایت‌ها سبب می‌شود کشاورزان ناکارآمد به تولید گندم ادامه دهند و در حالی که فعالیت‌های دیگر می‌توانستند استفاده بهتری از سرمایه و نیروی کار داشته باشند. این قضیه مانع از توسعه مزارع بزرگتر و با بهره‌وری بیشتر می‌شود و همچنین سبب می‌شود بودجه این بخش به صورت غیربهرینه مصرف شود و در حالی که بودجه می‌توانست برای تقویت زیرساخت‌ها، مانند آبیاری مورد استفاده قرار گیرد. رشد سریع تولید گندم در دهه گذشته، نتایج حمایت هدفمند از کشاورزی را نشان می‌دهد. در طول ۵ سال قبل از خشکسالی سال ۲۰۰۹-۲۰۰۸ افزایش سرمایه‌گذاری در آبیاری سبب افزایش قابل توجه متوسط بازدهی شد. انتظار می‌رفت از سال ۲۰۰۳-۲۰۰۲ تا سال ۲۰۱۲-۲۰۱۱، بازده به‌طور متوسط به ۲/۱ تن در هکتار افزایش یابد، که از ۱/۸۱ تن در هکتار در ۵ سال قبل و ۱/۵۹ تن در هکتار در سال ۱۹۹۴-۱۹۹۳ تا ۱۹۹۸-۱۹۹۷ بیشتر است.

با وجود پیشرفت‌های ایجاد شده در زیرساخت‌ها، مناطق زیادی از کشور به ویژه در شمال و غرب، هنوز هم متکی به شیوه دیم هستند. زمین در برخی مناطق برای آبیاری مناسب نیست، اما مناطق دیگر به خصوص در زمانی که بارندگی کمتر از مقدار متوسط آن است، می‌توانند از دسترسی بهینه به آب سود ببرند. این مناطق نیز از فقدان کشاورزی مکانیزه رنج می‌برند، در این مناطق تراکم محصولات برای درو کردن آن‌ها نسبت به حالت کشت به روش آبیاری که در جنوب و شرق

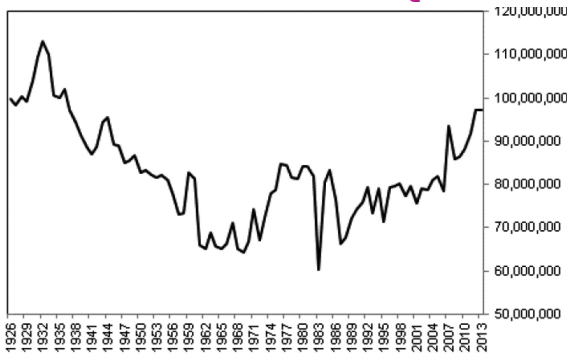
قیمت ذرت ماه آتی هیأت تجاری شیکاگو، سنت / بوشل (هفتگی)
با شاخص نسبی قدرت (نمودار پایین)

منبع: بیژینس مانیاتور، بلومبرگ

در طرف تقاضا، انتظار می‌رود رشد کمی در بخش الکل‌سازی و دامداری در سال ۲۰۱۳ وجود داشته باشد. با در نظر گرفتن این که برخی محصولات در سال ۲۰۱۲-۲۰۱۳ به رکود خود نزدیک می‌شوند، قیمت متوسط ذرت با افتی نسبت به سال قبل در حدود ۶۵۰ سنت بر بوشل پیش‌بینی می‌شود.

بالاترین میزان در یک دهه
سطح زیر کشت سالانه ذرت در ایالات متحده

منبع: بیژینس مانیاتور، مزارع کشاورزی آمریکا، اداره آمار کشاورزی آمریکا

❖ سوپا: ادامه عملکرد بالا

انتظار می‌رود سوپا در میان مدت به عنوان محصول با عملکرد مناسب در میان غلات مطرح باشد. اما انتظار نوسان قیمت در کوتاه مدت وجود دارد که به دلیل تأخیر صادرات در آرژانتین و برزیل و نگرانی‌های تقاضا در چین است.

با وجود این که پیش‌بینی می‌شود آمریکای جنوبی رکود جدیدی را در سال ۲۰۱۳-۲۰۱۲ ثبت کند، بازار سوپا با استانداردهای تاریخی کساد خواهد ماند. چرا که ذخایر محدود و رشد تولید در ایالات متحده در ۲۰۱۴-۲۰۱۳ نسبتاً آرام و بدون تغییر خواهد ماند.

خاک در ایالات متحده نسبت به استانداردها نامناسب خواهد ماند. در حالی که در حال حاضر پیش‌بینی می‌شود تولید نسبت به سال گذشته کاهش یابد، امکان زیادی برای کاهش رتبه آمریکا وجود دارد که احتمالاً بازار را با کمبود مواجه خواهد ساخت.

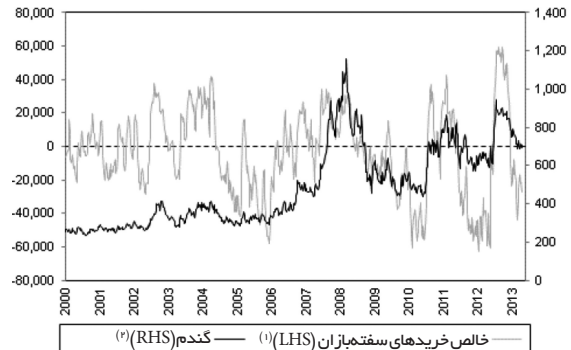
روندها برای حمایت
قیمت گندم هیأت تجاری شیکاگو برای فروش ماه آتی
سنت در هر بوشل، (هفتگی)

منبع: بیژینس مانیاتور، بلومبرگ

انتظار می‌رود قیمت متوسط گندم ۷۸۰ سنت بر بوشل باشد که این میزان در سال ۲۰۱۲ برابر با ۷۵۰ سنت بوده است. پیش‌بینی‌های جدید تا حدودی کاهش در قیمت را در نظر گرفته است که این امر به دلیل عملکرد بیش از انتظار آمریکا در این حوزه بوده است.

در انتظار اخبار صعود قیمت‌ها
فروش ماه آتی گندم و خالص موقعیت‌های خرید سفته باز آنه بلندمدت

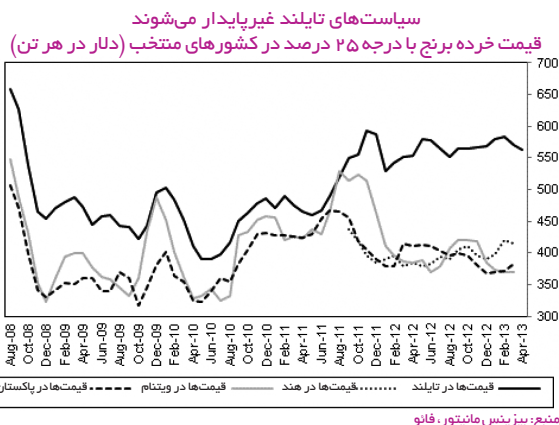

منبع: بیژینس مانیاتور، بلومبرگ

❖ ذرت: بالاترین قیمت در غلات

برخلاف بازار گندم، انتظار می‌رود یک مازاد ۴۸ میلیون تنی در سال ۲۰۱۴-۲۰۱۳ در بازار جهانی ذرت اتفاق بیفتد. این مازاد به دلیل رشد ضعیف تقاضا در صنعت دامداری و بخش الکل در ایالات متحده و بهبود معنی‌دار عرضه در ایالات متحده است. در طرف عرضه انتظار می‌رود سطح زیر کشت ایالات متحده به افزایش قابل توجهی برسد که در ۸۵ سال اخیر بی‌سابقه بوده و پیش‌بینی می‌شود تولید با رشد ۲۵ درصدی در سال ۲۰۱۴-۲۰۱۳ افزایش یابد که وضعیت بدبینانه را ثابت می‌کند.

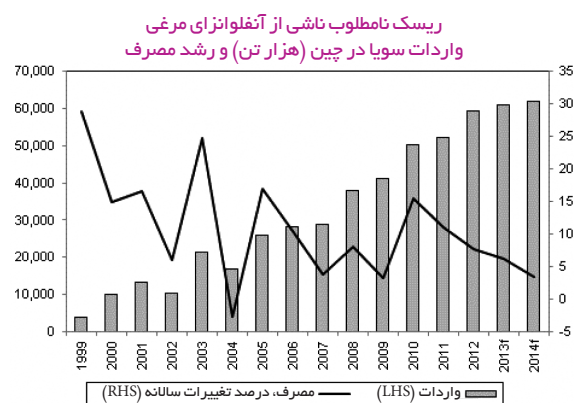
۱. ستون سمت چپ
۲. ستون سمت راست

نهایتاً انتظار می‌رود فصل موسمی در هند، سطوح را به وضعیت گذشته بازگرداند. در نتیجه این کشور مجدداً افزایش تولید را در ۲۰۱۴-۲۰۱۳ خواهد داشت. در مجموع پیش‌بینی می‌شود قیمت‌های متوسط جهانی به ۱۴ دلار بر CWT^(۱) در سال ۲۰۱۳ و ۱۳ دلار بر CWT در سال ۲۰۱۴ باشد.

اعتقاد بر این است که نوسانات ناشی از مشکلات عرضه در آرژانتین باعث شده که کشاورزان به دلیل احتکار، صادرات را متوقف کنند. همچنین توقفات در بندرهای برزیل و مشکلات تقاضا در چین نیز بر این مسأله تأثیرگذار بوده‌اند. در چین به دلیل نگرانی ناشی از نوعی آنفلوآنزای مرغی، تقاضا برای واردات کاهش یافته است. در مجموع انتظار می‌رود قیمت سویا به‌طور متوسط کمی بیش از ۱,۴۸۰ دلار بر تن در سال ۲۰۱۳ باشد.

❖ برنج: سیاست صادرات تایلند

انتظار می‌رود در ماه‌های آتی بازار برنج با عرضه مناسب روبه‌رو باشد. متوسط قیمت‌ها در سال ۲۰۱۳ و ۲۰۱۴ کمتر خواهد بود که این مسأله علی‌رغم تقاضای رو به رشد واردات در چین است. اگرچه در حال حاضر انتظار می‌رود قیمت جهانی برنج یک کمبود ۱/۴ میلیون تنی در سال ۲۰۱۳ را ثبت کند، اما به نظر می‌رسد براساس استانداردهای تاریخی به صورت مناسب عرضه شود. به علاوه انتظار می‌رود بخش زیادی از انبار برنج تایلندی روانه بازار شده و سبب تعدیلاتی در قیمت شود. این انبارها قبلاً به وسیله سیاست‌های خرید غیررقابتی قیمت‌گذاری می‌شوند.

۱. Centum weight معادل ۱۰۰ پوند آمریکا و ۵۰/۸ کیلوگرم است.

عملکرد محصولات مختلف کشاورزی								
نام کالا	واحد	قیمت نقد	درصد تغییرات از ابتدای سال تا کنون	درصد تغییرات سالانه	متوسط سال ۲۰۱۲	متوسط از ابتدای سال تا کنون	متوسط برآورد بیزینس مانیטور در سال ۲۰۱۳	متوسط برآورد بیزینس مانیטور در سال ۲۰۱۴
جو	یورو بر تن	۲۳۱	-۷/۴	۳/۲	۲۵۰	۲۴۳	۲۳۰	۲۲۵
شیر درجه ۳	دلار بر cwt	۱۹/۰۴	۳/۹	۳۴/۳	۱۷/۵۹	۱۸/۰۲	۱۸/۰۰	۱۷/۲۵
کاکائو (لندن)	پوند (انگلیس) بر تن	۱،۵۴۷	۷/۸	۳/۳	۱،۵۴۰	۱،۴۴۸	۱،۳۵۰	۱،۳۵۰
قهوه	سنت بر پوند	۱۳۷	-۴/۴	-۲۱/۳	۱۷۵	۱۴۲	۱۵۰	۱۴۵
ذرت	سنت بر بوشل	۶۴۴	-۷/۸	۳/۱	۶۹۵	۶۹۸	۶۵۰	۵۷۵
کتان	سنت بر پوند	۸۱/۳	۸/۲	-۸/۵	۷۹/۷	۸۳/۱	۷۸/۰	۸۵/۰
گاو پروار	سنت بر پوند	۱۴۲	-۵/۹	-۴/۵	۱۴۹	۱۴۲	در دسترس نیست	در دسترس نیست
گوشت لخم خوک	سنت بر پوند	۸۹/۰	۳/۸	۲/۵	۸۴/۹	۸۳/۸	در دسترس نیست	در دسترس نیست
گاو زنده	سنت بر پوند	۱۲۸	-۱/۷	۸/۲	۱۲۳	۱۲۸	در دسترس نیست	در دسترس نیست
روغن خرما	رینگیت (مالزی) بر تن	۲،۲۹۸	-۰/۹	-۳۴/۵	۲،۹۰۱	۲،۳۷۹	۲،۶۵۰	۲،۷۵۰
شلتوک برنج	دلار بر cwt	۱۴/۹۱	۱۵/۴	۸/۲	۱۴/۸۶	۱۵/۳۳	۱۴/۰۰	۱۳/۰۰
روغن سویا	سنت بر پوند	۴۹/۵	۰/۸	-۱۰/۵	۵۲/۲	۵۰/۴	در دسترس نیست	در دسترس نیست
سویا	سنت بر بوشل	۱،۴۲۲	۰/۲	-۴/۰	۱،۴۶۶	۱،۴۳۸	۱،۴۸۰	۱،۴۵۰
کنجاله سویا	دلار بر تن	۴۱۴	-۱/۶	-۱/۴	۴۳۰	۴۱۷	در دسترس نیست	در دسترس نیست
شکر	سنت بر پوند	۱۷/۴۴	-۱۰/۶	-۱۸/۲	۲۱/۵۷	۱۸/۲۵	۱۹/۵۰	۱۹/۰۰
گندم	سنت بر بوشل	۶۹۷	-۱۰/۴	۱۱/۳	۷۵۱	۷۲۸	۷۸۰	۷۵۰

استراتژی کالاها توسط بیزینس مانیتور				
اطلاعات ورودی	سطح ورودی	سود/زیان	دلایل اصلی	
کشاورزی				
قیمت‌های رو به رشد بازار قهوه	۶ دسامبر ۲۰۱۲	۱۳۸	-۰/۴۰٪	تمایلات شدیداً نزولی، پشتیبانی فنی قابل توجه نزول جزئی در چشم‌انداز عرضه
قیمت‌های رو به رشد بازار شکر	۱۱ مارس ۲۰۱۳	۱۸/۸۲	-۷/۲۸٪	تمایلات شدیداً نزولی، تکنیک‌های رو به رشد ریسک‌های کوتاه‌مدت در چشم‌انداز عرضه
قیمت‌های رو به رشد بازار کاکائو	۱۶ آوریل ۲۰۱۳	۱،۵۰۷	۲/۷۲٪	تولید ضعیف در میان‌مدت راه فراری در مقاومت فنی
انرژی				
	-	-	-	
فلزات				
قیمت‌های رو به کاهش بازار سنگ آهن (سوآپ شرکت SGX Asiaclear)	۱۶ ژوئن ۲۰۱۶	۱۵۰/۲	۸/۹۸٪	رشد کمتر نسبت به توافق نظر بر پایداری بهبود اقتصادی چین

«سنگ آهن شرکت SGX Asiaclear، تحویل در کشور چین به صورت CFR و ۶۲ درصد جریمه (اولین ماه سوآپ) منبع: بیزینس مانیטور، بلومبرگ»

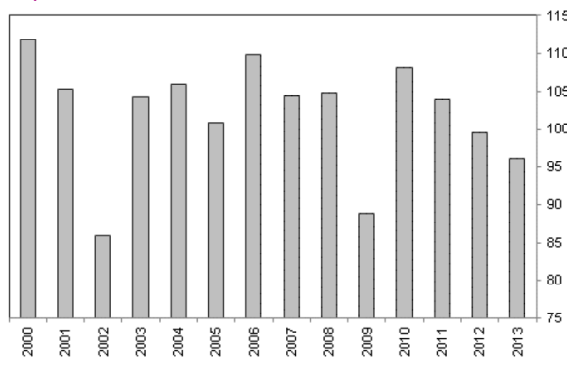
به سوی مقاومت جدید
قیمت کاکائو ماه آتی در بورس مالی - آتی بین المللی لندن، پوند/تن (هفتگی)
و شاخص نسبی قدرت (نمودار پایین)

منبع: بلومبرگ، بیزنس مانیتر

انتظار می‌رود قیمت کاکائو در فصل سوم سال ۲۰۱۳، زمانی که محصول اصلی کاکائو برداشت می‌شود، به ثبات برسد. در واقع، ادامه روند تقاضای ضعیف اروپا به احتمال زیاد مانع می‌شود که قیمت‌ها مقاومت کلیدی بعدی را بشکنند. انتظار می‌رود بازارهای جهانی یک کسری را در سال‌های آینده ثبت نمایند و متوسط قیمت جهانی در سال ۲۰۱۴-۲۰۱۳ در حدود ۱,۳۵۰ پوند در هر تن باشد.

بر روی یک روند نزولی
درصد قیمت کاکائوی آسیای شرقی فصل اول نسبت به سال قبل در اروپا

منبع: بیزنس مانیتر، اتحادیه کاکائو اروپا

قهوه: در حال صعود

در کوتاه‌مدت پیش‌بینی رونق در بازار تقویت شده است، به ویژه این‌که قیمت‌ها مشمول یک افزایش شده و به حدود ۱۴۰ سنت در هر پوند رسیده‌اند. اگرچه پیش‌بینی

۴. برداشت محصول از درخت کاکائو در سال دو بار صورت می‌گیرد، به برداشت اول main crop و دیگری mid-crop گفته می‌شود.
۵. شاخص قدرت نسبی برای تعیین وضعیت‌های اشباع خرید یا اشباع فروش به کار می‌رود. مقیاس‌بندی آن از ۱۰۰ تا ۱۰ است. وقتی RSI بالای هشتاد باشد نشان‌دهنده اشباع خرید و وقتی زیر بیست باشد نشان‌دهنده اشباع فروش است.

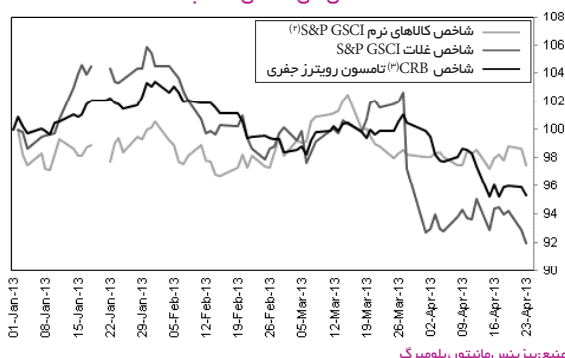
اخبار جدید ماهانه محصولات کشاورزی

• در ماه‌های اخیر کالاهای نرم^(۱) بین غلات و کالاهای صنعتی عملکرد بهتری داشته است. انتظار می‌رود این روند ادامه یابد. همان‌طور که دیده می‌شود پتانسیل رو به رشدی برای شاخص دیده می‌شود و احتمالاً غلات تا حدودی تعدیل می‌شوند و صنایع در نیمه دوم ۲۰۱۳ تلفیق می‌شود.

• با توجه به عوامل بنیادی و تکنیکی پیش‌بینی می‌شود قیمت‌های کاکائو افزایش یابد و به جدول استراتژی بازار کالاهای، پیش‌بینی افزایشی نیز اضافه شده است. از آنجایی‌که پایین بودن قیمت‌های قهوه به صورت موقتی است، افزایش قیمت‌ها در بازار این کالا پیش‌بینی می‌شود.

• دیدگاه روبه رشد در مورد روغن خرما از جدول استراتژی حذف شده است. همچنین در حال حاضر به نظر می‌رسد افزایش قیمت‌ها محدود شده و ممکن است دیدگاه روبه رشد در مورد شکر نیز با همین مسأله مواجه شود.

عملکرد خوب کالاهای نرم
شاخص‌های کالاهای منتخب

منبع: بیزنس مانیتر، بلومبرگ

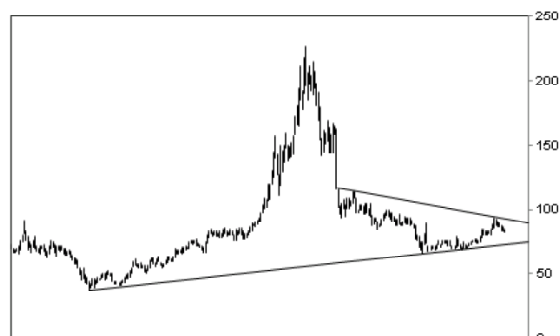
کاکائو: چرخش به سمت صعود

در مورد کاکائو نگاه مثبت پابرجاست و اعتقاد بر این است که قیمت‌ها این پتانسیل را دارند که افق سه ماه به مقاومت افقی در حدود ۱,۷۵۰ پوند در تن برسند. این نظر عمدتاً به دلیل دیدگاه پیچیده برای محصولات mid-corp^(۲) در غرب آفریقا است، محصولی که برداشت آن در بیشتر مناطق در اوایل می صورت می‌گیرد.

بر خلاف بسیاری دیگر از محصولات کشاورزی، پیش‌بینی می‌شود بازار جهانی کاکائو برای سال ۲۰۱۳-۲۰۱۲ با کسری بودجه مواجه شود که عمدتاً به دلیل کاهش چشم‌انداز عرضه از غرب آفریقا به دنبال آب و هوای نامناسب در مناطق اساسی پرورش کاکائو در ساحل عاج و غنا می‌باشد. شاخص‌های فنی این دیدگاه را تقویت می‌کنند، همچنین شاخص نسبی قدرت (RSI)^(۳) هفتگی اندازه بیش از ۵۰ را نشان می‌دهد.

۱. Soft Commodity: به کالاهایی چون قهوه، شکر، کاکائو گفته می‌شود که کشت می‌شوند تا این‌که در معدن یافت شوند.
۲. S&P GSCI به عنوان یک معیار برای سرمایه‌گذاری در بازار کالا و به عنوان یک اندازه‌گیری عملکرد کالا در طول زمان است.
۳. شاخص قیمت آتی کالاها است که توسط اداره پژوهش کالا محاسبه می‌شود.

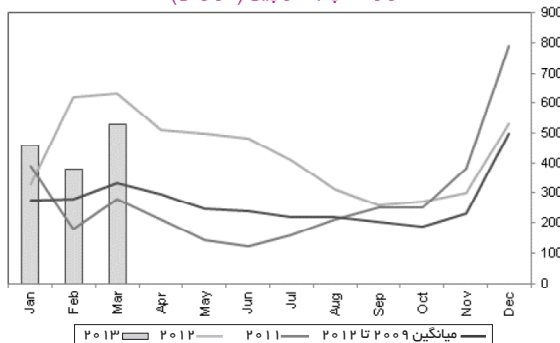
از شدت روند کاسته می‌شود
قیمت پنبه ماه آتی در بورس بین المللی کالا، سنت بر پوند (هفتگی)
و شاخص قدرت نسبی (نمودار پایین)

منبع: بی‌زینس مانیتور، بلومبرگ

در میان‌مدت، انتظار می‌رود بازار جهانی یک رکورد کاهش در مازاد را ثبت نماید. چرا که قیمت‌های پایین سبب شده سطح زیرکشت این محصول کاهش یابد و در عین حال تقاضا در حال بهبود وضعیت خود است. این مسأله سبب به جا ماندن مازاد ۰/۴ میلیون (۴۸۰ پونددی) بشود. عدل‌های پنبه در سال ۲۰۱۴-۲۰۱۳ قابل مقایسه با ۳/۸ میلیون عدل سال ۲۰۱۲-۲۰۱۳ است. پیش‌بینی متوسط قیمت جهانی پنبه برابر ۷۸ سنت بر پوند و ۸۵ سنت بر پوند در سال‌های ۲۰۱۳ و ۲۰۱۴ است. در سال ۲۰۱۴ ریسک‌های مطلوبی بر تخمین‌ها وجود دارد.

وارادت در مسیر کاهش
وارادت پنبه در چین (هزار تن)

منبع: بی‌زینس مانیتور، اداره گمرک چین

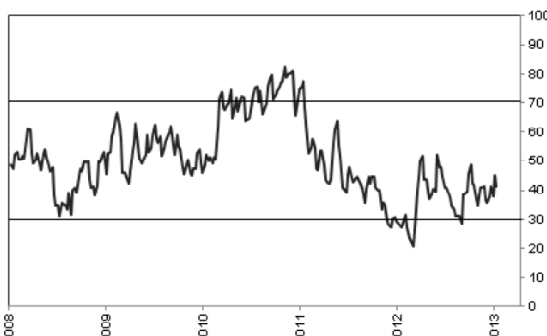
❖روغن خرما: عوامل محدود در جهت مطلوبیت

در مورد روغن خرما نگاهی بی‌طرفانه وجود دارد، چرا که شواهد محدودی در مورد افزایش قیمت‌ها در ماه‌های پیش‌رو

می‌شود تولید در برزیل به رکورد خود در سال گذشته نزدیک شود و انتظار می‌رود بازار جهانی با مازاد ۵ میلیون کیسه^(۱) در سال ۲۰۱۴-۲۰۱۳ مواجه باشد، نگرانی‌هایی در مورد ریسک عرضه تولیدکنندگان دست دوم^(۲) وجود دارد که سبب انحراف در پیش‌بینی‌ها شده است. به ویژه این اعتقاد وجود دارد که تأثیرات شیوع بیماری‌ها در امریکای مرکزی دست کم گرفته شده و همچنین ویتنام دومین سال پی در پی کاهش تولید را در سال ۲۰۱۴-۲۰۱۳ ثبت کرده است.

در کانون توجه

قیمت قهوه ماه آتی در بورس بین المللی کالا، سنت در پوند
و شاخص قدرت نسبی (نمودار پایین)

منبع: بلومبرگ، بی‌زینس مانیتور

انتظار می‌رود پنبه در ماه‌های پیش رو با قیمت‌هایی کاهشی در حدود ۷۵ سنت بر پوند معامله شود. در این ماه‌ها چین واردات خود را کاهش داده و عرضه جهانی در میزان قابل قبولی بوده است. کاهش عرضه ایالات متحده که به دلیل سوئیچ کردن کشاورزان به سمت محصولات سودآورتر انجام شده است، توسط افزایش عرضه تولیدکنندگان بزرگ آسیایی جبران شده است.

در طرف تقاضا، واردات این محصول توسط چین در ماه‌های پیش رو کاهش خواهد یافت. همچنین هند اعلام کرده است که ذخایر دولت را در بازارهای داخلی مورد استفاده قرار خواهد داد. همچنین خالص موقعیت‌های خرید سفته‌بازان که آغاز شده تا سبب کاهش قیمت بعد از رسیدن به دوران اوج در چند سال شود، سبب تحمیل ریسک نامطلوب در کوتاه‌مدت نیز شده است.

1. Bags
2. Secondary Producers

❖ شکر: تلاش برای حفظ

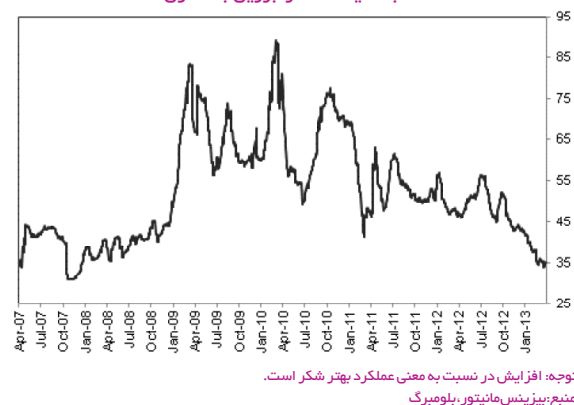
شرایط رو به افزایشی برای شکر پیش بینی می‌شد که به تدریج این نگاه از بین رفت. لذا پیش‌بینی قیمت، ۱۷ سنت بر پوند می‌باشد. این اطمینان وجود دارد که قیمت‌های شرکت در سال ۲۰۱۳ بالاتر از قیمت نقدی فعلی باشد. همه فاکتورها جهت یک بازیابی در قیمت آماده است، چرا که مشکلات عرضه در هند و تهدیدها و اعتراضات در برزیل وجود دارد. قیمت‌های اتانول در برزیل روبه افزایش است که می‌تواند بر افزایش قیمت گازوئیل تکیه کند و سبب تحریک برای تبدیل بیشتر نیشکر به بیودیزل‌ها شود. خالص موقعیت‌های خرید سفته‌بازانه در بازار شکر در پایین‌ترین سطح دو سال اخیر قرار دارند و قیمت‌ها به هر نوع کاهش عرضه، حساس هستند.

حرکت نزولی کم در حال حاضر
قیمت شکر ماه آتی بورس بین‌المللی کالا، سنت بر پوند (هفتگی)

انتظار می‌رود بازیابی قیمت‌ها موقت باشد و یک روند ساختاری نزولی را تجربه کند. افزایش عرضه مازاد سبب تأیید پیش‌بینی کاهش متوسط قیمت‌ها در سال ۲۰۱۳ و ۲۰۱۴ به صورت ۱۹/۵ سنت بر پوند و ۱۹ سنت بر پوند خواهد بود.

اوضاع به نفع اتانول
نسبت قیمت شکر برزیل به اتانول

توجه: افزایش در نسبت به معنی عملکرد بهتر شکر است.
منبع: بی‌زینس مانی‌تور، بلومبرگ

وجود دارد. با وجود تخفیفات قابل توجه در قیمت روغن‌های گیاهی جایگزین، مشکلات فصلی در تولید این محصول و تقاضای بالای واردکنندگان کلیدی، این محصول وضعیت خوبی را در تقاضا نداشته است. عرضه این محصول در وضعیت خوبی قرار دارد و ذخیره این محصول در مالزی در سطوحی بالاتر از میانگین همیشگی قرار دارد. بسیاری از مراکز آزمایشگاهی و اندازه‌گیری اعتقاد دارند سال ۲۰۱۳ پدیده ال - نینو^(۱) رخ خواهد داد که احتمال عادی بودن آب و هوا در طول سال را افزایش داده و ریسک نامطلوب تولید در اندونزی و مالزی را کاهش می‌دهد. همچنین قیمت روغن سویا در سال‌های اخیر رو به کاهش بوده که این مسأله سبب افزایش رقابت‌پذیری این محصول نسبت به روغن خرما می‌شود.

حرکت معودی کم در حال حاضر
قیمت روغن خرمای MDE، رینگیت بر تن (هفتگی)

منبع: بی‌زینس مانی‌تور، بلومبرگ

کماکان انتظار می‌رود قیمت‌های روغن خرما در سال‌های پیش‌رو بالاتر از حدود نقدی قرار گیرد، چرا که بازار جهانی به کندی تغییر می‌کند. پیش‌بینی می‌شود قیمت در سال ۲۰۱۳ و ۲۰۱۴ به ترتیب ۲,۶۵۰ و ۲,۷۵۰ رینگیت بر تن باشد. زیرا این محصول رکوردهای بالایی را نسبت به عملکرد ضعیف خود در سال ۲۰۱۳ پیدا خواهد کرد.

روغن سویا پرطرفدار می‌شود
قیمت روغن سویای هیات تجاری شیکاگو در ماه پیش رو، سنت بر پوند (هفتگی)

منبع: بی‌زینس مانی‌تور، بلومبرگ

۱. ال‌نینو یکی از چرخه‌های مشهور آب و هوایی جهان است که هر چند سال یک‌بار باعث ایجاد ناهنجاری‌های بزرگی در آب و هوای سراسر سیاره زمین می‌شود. این پدیده با گرم شدن آب‌های سطحی اقیانوس آرام در ساحل غربی آمریکای جنوبی همراه است و هر ۴ تا ۱۲ سال یک‌بار رخ می‌دهد. ال‌نینو باعث زبان‌های مالی میلیاردی به صنعت ماهی‌گیری کشور پرو می‌شود، زیرا نبود آب سرد سرشار از مواد غذایی، مرگ پلانکتون‌ها (جانداران ریز آبی) یعنی غذای ماهی‌ها را در پی دارد.

کالاهای کشاورزی منتخب - پیش بینی بیزنس مانیتور و عملکرد								
نام کالا	واحد	قیمت نقد	درصد تغییرات از ابتدای سال تا کنون	درصد تغییرات سالانه	متوسط سال ۲۰۱۲	متوسط از ابتدای سال تا کنون	متوسط برآورد بیزینس مانیتور در سال ۲۰۱۳	متوسط برآورد بیزینس مانیتور در سال ۲۰۱۴
شیر درجه ۳	دلار بر تن	۲۳۳	-۶/۴	۲/۹	۲۵۰	۲۴۴	۲۳۰	۲۲۵
کاکائو (لندن)	پوند (انگلیس) بر تن	۱۹/۰۶	۴/۰	۳۱/۲	۱۷/۵۹	۱۸/۰۰	۱۸/۰۰	۱۷/۲۵
قهوه	سنت بر پوند	۱۳۸	-۳/۹	-۲۴/۳	۱۷۵	۱۴۲	۱۵۰	۱۴۵
ذرت	سنت بر بوشل	۶۳۷	-۸/۸	۳/۰	۶۹۵	۷۰۰	۶۵۰	۵۷۵
کتان	سنت بر پوند	۸۲/۰۵	۹/۲	-۸/۲	۸۰	۸۳/۲	۷۸/۰	۸۵/۰
گاو پروار	سنت بر پوند	۱۳۴	-۱۱/۶	-۹/۸	۱۴۹	۱۴۲	در دسترس نیست	در دسترس نیست
گوشت لخم خوک	سنت بر پوند	۸۷/۸	۲/۴	۱/۴	۸۴/۹	۸۳/۷	در دسترس نیست	در دسترس نیست
گاو زنده	سنت بر پوند	۱۲۶	-۲/۴	۸/۲	۱۲۳	۱۲۸	در دسترس نیست	در دسترس نیست
روغن خرما	رینگیت (مالزی) بر تن	۲,۲۹۰	-۱/۳	-۳۴/۱	۲,۹۰۱	۲,۳۸۱	۲,۶۵۰	۲,۷۵۰
شلتوک برنج	دلار بر cwt	۱۴/۹۹	۱۵/۴	۸/۲	۱۴/۸۶	۱۵/۳۴	۱۴/۰۰	۱۳/۰۰
روغن سویا	سنت بر پوند	۴۸/۷	-۰/۹	-۱۱/۹	۵۲/۲	۵۰/۴	در دسترس نیست	در دسترس نیست
سویا	سنت بر بوشل	۱,۴۲۳	۰/۳	-۲/۷	۱,۴۶۶	۱,۴۳۹	۱,۴۸۰	۱,۴۵۰
کنجاله سویا	دلار بر تن	۴۱۳	-۱/۹	۰/۲	۴۳۰	۴۱۷	در دسترس نیست	در دسترس نیست
شکر	سنت بر پوند	۱۷/۷۸	-۸/۹	-۱۹/۲	۲۱/۵۷	۱۸/۲۸	۱۹/۵۰	۱۹/۰۰
گندم	سنت بر بوشل	۶۹۲	-۱۱/۰	۱۰/۸	۷۵۱	۷۲۹	۷۸۰	۷۵۰

استراتژی کالاها توسط بیزینس مانیتور				
اطلاعات ورودی	سطح ورودی	سود/زیان	دلایل اصلی	
کشاورزی				
قیمت‌های رو به رشد بازار قهوه	۶ دسامبر ۲۰۱۲	۱۳۸	۰/۳۳٪ -	تمایلات شدیداً نزولی، پشتیبانی فنی قابل توجه، نزول جزئی در چشم‌انداز عرضه
قیمت‌های رو به رشد بازار شکر	۱۱ مارس ۲۰۱۳	۱۸/۸۲	۵/۶۳٪ -	تمایلات شدیداً نزولی، تکنیک‌های رو به رشد ریسک‌های کوتاه‌مدت در چشم‌انداز عرضه
قیمت‌های رو به رشد بازار کاکائو	۱۶ آوریل ۲۰۱۳	۱,۵۰۷	۲/۹۲٪	تولید ضعیف در میان‌مدت راه فراری در مقاومت فنی
انرژی				
	-	-	-	
فلزات				
قیمت‌های رو به کاهش بازار سنگ آهن (سوآپ شرکت SGX Asiaclear)*	۱۶ ژوئن ۲۰۱۶	۱۵۰/۲	۸/۶۰٪	رشد کمتر نسبت به توافق نظر بر پایداری بهبود اقتصادی چین

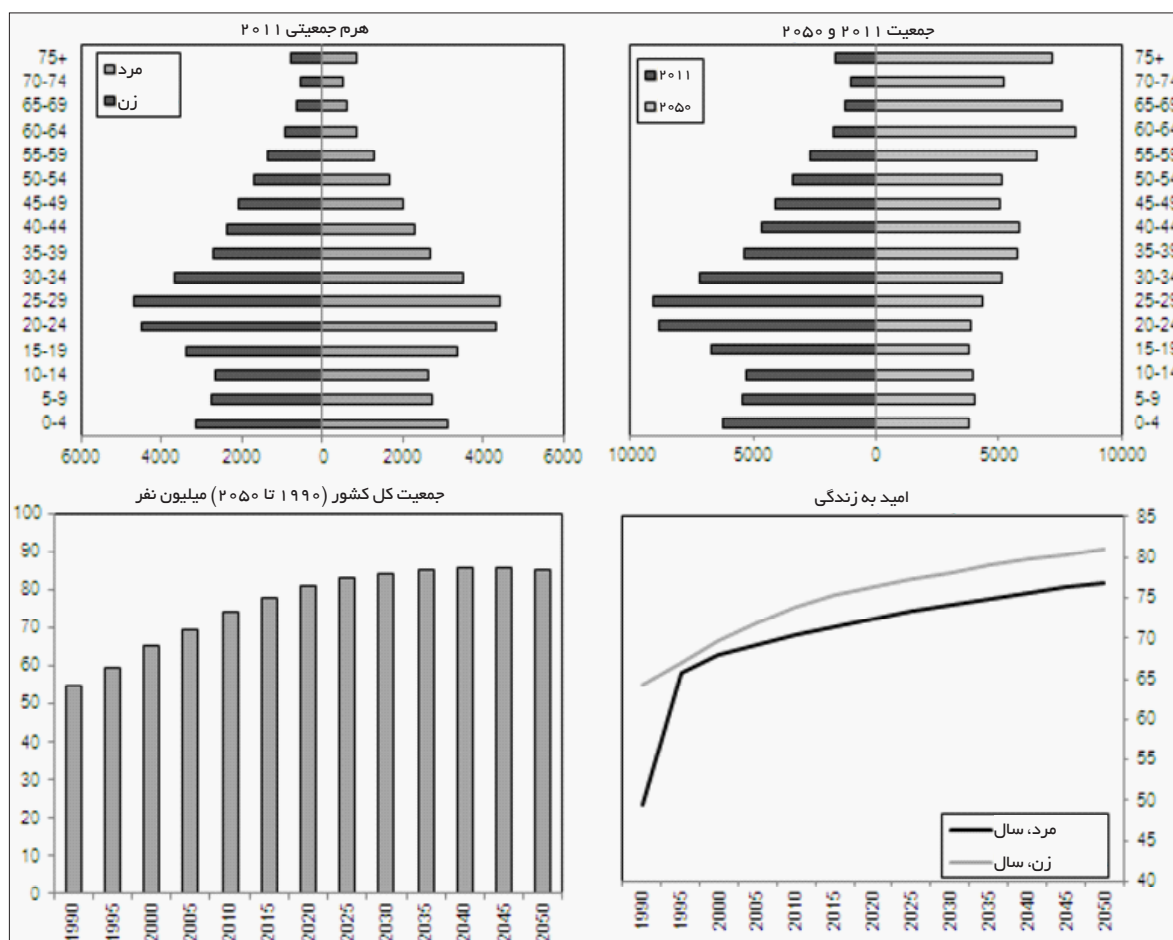
* سنگ آهن شرکت SGX Asiaclear، تحویل در کشور چین به صورت CFR و ۶۲ درصد جریمه (اولین ماه سوآپ) منبع: بیزینس مانیتور، بلومبرگ

پیش بینی جمعیتی

ایران در سال ۲۰۱۱، تغییر در ساختار جمعیتی بین سال‌های ۲۰۱۱ و ۲۰۵۰ و جمعیت کلی بین سال‌های ۱۹۹۰ و ۲۰۵۰ را در کنار امید به زندگی با جزئیات توضیح می‌دهند. جداول، اطلاعات کلیدی شکل‌ها را در کنار موارد مهم دیگری مانند نسبت جمعیت غریبکار به جمعیت شاغل و همین‌طور نسبت جمعیت شهری به روستایی نشان می‌دهد.

تحلیل جمعیتی، بخش اصلی مدل پیش‌بینی صنایع و اقتصاد کلان است. جمعیت کلی یک کشور نه تنها متغیر اصلی در تقاضای خرید می‌باشد، بلکه درک نمایه جمعیتی برای فهمیدن مسائل گوناگون مانند روند آینده جمعیت، رشد تولید و نیازمندی‌های هزینه دولت، بسیار مهم است. شکل‌هایی که در ادامه آورده شده است، هرم جمعیتی

جمعیت ایران با توجه به گروه‌های سنی از سال ۱۹۹۰ تا ۲۰۲۰ (هزار نفر)

پیش‌بینی ۲۰۲۰	پیش‌بینی ۲۰۱۵	برآورد ۲۰۱۲	۲۰۱۰	۲۰۰۵	۲۰۰۰	۱۹۹۵	۱۹۹۰	مجموع
۸۱,۰۴۵	۷۷,۹۱۴	۷۵,۶۱۲	۷۳,۹۷۴	۶۹,۷۳۲	۶۵,۳۴۲	۵۹,۷۵۷	۵۴,۸۷۱	۰ تا ۴ سال
۵,۲۶۲	۵,۹۵۵	۶,۲۶۹	۶,۱۴۹	۵,۴۲۶	۶,۳۳۵	۷,۵۹۲	۹,۱۹۰	۵ تا ۹ سال
۵,۹۲۶	۶,۰۸۸	۵,۶۰۳	۵,۳۵۷	۵,۴۹۳	۷,۵۸۸	۸,۹۳۵	۸,۷۵۱	۱۰ تا ۱۴ سال
۶,۰۷۷	۵,۳۳۳	۵,۲۲۵	۵,۴۶۶	۷,۱۹۰	۸,۹۳۸	۸,۶۹۱	۷,۱۳۵	۱۵ تا ۱۹ سال
۵,۳۱۴	۵,۴۳۲	۶,۳۰۸	۷,۱۴۶	۹,۲۰۴	۸,۶۵۷	۶,۸۳۴	۵,۶۶۹	۲۰ تا ۲۴ سال
۵,۳۸۹	۷,۰۷۶	۸,۴۳۶	۹,۱۰۷	۹,۰۰۰	۶,۸۹۴	۵,۲۵۹	۴,۵۸۳	۲۵ تا ۲۹ سال
۷,۰۱۰	۹,۰۲۲	۹,۲۴۸	۸,۸۹۹	۶,۸۲۱	۵,۳۶۹	۴,۳۹۱	۳,۸۷۴	۳۰ تا ۳۴ سال
۸,۹۴۷	۸,۸۳۱	۷,۶۴۳	۶,۷۵۴	۵,۲۵۶	۴,۴۱۲	۳,۷۶۰	۳,۳۱۷	۳۵ تا ۳۹ سال
۸,۷۵۶	۶,۶۹۹	۵,۶۶۷	۵,۲۰۳	۴,۶۶۳	۳,۷۵۱	۳,۲۱۱	۲,۷۶۵	۴۰ تا ۴۴ سال
۶,۶۳۲	۵,۱۴۸	۴,۷۷۰	۴,۶۰۷	۴,۰۳۴	۳,۱۹۶	۲,۶۵۹	۲,۰۴۷	۴۵ تا ۴۹ سال
۵,۰۸۰	۴,۵۳۹	۴,۲۰۳	۳,۹۶۶	۳,۳۴۶	۲,۶۳۵	۱,۹۲۲	۱,۵۸۹	۵۰ تا ۵۴ سال
۴,۴۴۸	۳,۸۷۸	۳,۵۰۵	۳,۲۶۲	۲,۶۲۸	۱,۹۰۱	۱,۴۷۲	۱,۴۹۲	۵۵ تا ۵۹ سال
۳,۷۶۴	۳,۱۵۸	۲,۸۰۱	۲,۵۳۶	۱,۷۳۹	۱,۴۳۷	۱,۳۸۲	۱,۴۱۶	۶۰ تا ۶۴ سال
۳,۰۲۱	۲,۴۲۰	۱,۹۳۲	۱,۶۵۴	۱,۳۴۲	۱,۳۱۱	۱,۲۹۵	۱,۱۶۴	۶۵ تا ۶۹ سال
۲,۲۴۰	۱,۵۲۶	۱,۲۹۰	۱,۲۲۹	۱,۲۴۲	۱,۱۶۸	۱,۰۱۶	۹۳۶	۷۰ تا ۷۴ سال
۱,۳۳۲	۱,۰۶۶	۱,۰۴۳	۱,۰۶۶	۱,۰۷۹	۸۵۳	۷۵۸	۵۰۳	بالای ۷۵ سال
۱,۸۴۶	۱,۷۴۴	۱,۶۶۹	۱,۵۷۴	۱,۲۶۹	۸۹۸	۵۷۹	۴۳۹	

منبع: بانک مرکزی، بانک جهانی، سازمان ملل

جمعیت ایران بر حسب گروه سنی، ۱۹۹۰ تا ۲۰۲۰ (درصد از کل)

پیش‌بینی ۲۰۲۰	پیش‌بینی ۲۰۱۵	برآورد ۲۰۱۲	۲۰۱۰	۲۰۰۵	۲۰۰۰	۱۹۹۵	۱۹۹۰	
۶/۴۹	۷/۶۴	۸/۲۹	۸/۳۱	۷/۷۸	۹/۷۰	۱۲/۷۰	۱۶/۷۵	۰ تا ۴ سال
۷/۳۱	۷/۸۱	۷/۴۱	۷/۲۴	۷/۸۸	۱۱/۶۱	۱۴/۹۵	۱۵/۹۵	۵ تا ۹ سال
۷/۵۰	۶/۸۴	۶/۹۱	۷/۳۹	۱۰/۳۱	۱۳/۶۸	۱۴/۵۴	۱۳/۰۰	۱۰ تا ۱۴ سال
۶/۵۶	۶/۹۷	۸/۳۴	۹/۶۶	۱۳/۲۰	۱۳/۲۵	۱۱/۴۴	۱۰/۳۳	۱۵ تا ۱۹ سال
۶/۶۵	۹/۰۸	۱۱/۱۶	۱۲/۳۱	۱۲/۹۱	۱۰/۵۵	۸/۸۰	۸/۳۵	۲۰ تا ۲۴ سال
۸/۶۵	۱۱/۵۸	۱۲/۲۳	۱۲/۰۳	۹/۷۸	۸/۲۲	۷/۳۵	۷/۰۶	۲۵ تا ۲۹ سال
۱۱/۰۴	۱۱/۳۳	۱۰/۱۱	۹/۱۳	۷/۵۴	۶/۷۵	۶/۲۹	۶/۰۵	۳۰ تا ۳۴ سال
۱۰/۸۰	۸/۶۰	۷/۴۹	۷/۰۳	۶/۶۹	۵/۷۴	۵/۳۷	۵/۰۴	۳۵ تا ۳۹ سال
۸/۱۸	۶/۶۱	۶/۳۱	۶/۲۳	۵/۷۸	۴/۸۹	۴/۴۵	۳/۷۳	۴۰ تا ۴۴ سال
۶/۲۷	۵/۸۳	۵/۵۶	۵/۳۶	۴/۸۰	۴/۰۳	۳/۲۲	۲/۹۰	۴۵ تا ۴۹ سال
۵/۴۹	۴/۹۸	۴/۶۴	۴/۴۱	۳/۷۷	۲/۹۱	۲/۴۶	۲/۷۲	۵۰ تا ۵۴ سال
۶/۶۴	۴/۰۵	۳/۷۰	۳/۴۳	۲/۴۹	۲/۲۰	۲/۳۱	۲/۵۸	۵۵ تا ۵۹ سال
۳/۷۳	۳/۱۱	۲/۵۵	۲/۲۴	۱/۹۲	۲/۰۱	۲/۱۷	۲/۱۲	۶۰ تا ۶۴ سال
۲/۷۶	۱/۹۶	۱/۷۱	۱/۶۶	۱/۷۸	۱/۷۹	۱/۷۰	۱/۷۱	۶۵ تا ۶۹ سال
۱/۶۴	۱/۳۷	۱/۳۸	۱/۴۴	۱/۵۵	۱/۳۱	۱/۲۷	۰/۹۲	۷۰ تا ۷۴ سال
۲/۲۸	۲/۲۴	۲/۲۱	۲/۱۳	۱/۸۲	۱/۳۷	۰/۹۷	۰/۸۰	۷۵ سال به بالا

منبع: بانک مرکزی، بانک جهانی، سازمان ملل

نسبت‌های کلیدی جمعیت ایران، ۱۹۹۰ تا ۲۰۲۰

پیش‌بینی ۲۰۲۰	پیش‌بینی ۲۰۱۵	برآورد ۲۰۱۲	۲۰۱۰	۲۰۰۵	۲۰۰۰	۱۹۹۵	۱۹۹۰	
۳۸/۹	۳۸/۶	۳۸/۷	۳۹/۲	۴۵/۲	۶۵/۲	۸۵/۷	۹۶/۶	نسبت تکفل درصد از کل جمعیت در سن کار
۲۲۶۸۴	۲۱۷۱۲	۲۱۱۰۱	۲۰۸۴۲	۲۱۶۹۹	۲۵۷۷۹	۲۷۵۷۲	۲۶۹۵۴	جمعیت تحت تکفل، کل، هزار نفر
۷۲/۰	۷۲/۱	۷۲/۱	۷۱/۸	۶۸/۹	۶۰/۵	۵۳/۹	۵۰/۹	جمعیت فعال، درصد از کل
۵۸۳۶۱	۵۶۲۰۲	۵۴۵۱۱	۵۳۱۳۲	۴۸۰۳۳	۳۹۵۶۳	۳۲۱۸۶	۲۷۹۱۷	جمعیت فعال، کل، هزار نفر
۲۹/۶	۳۰/۹	۳۱/۴	۳۱/۹	۳۷/۷	۵۷/۸	۷۸/۴	۸۹/۸	جمعیت جوان، درصد از کل جمعیت در سن کار
۱۷۲۶۵	۱۷۳۷۶	۱۷۰۹۸	۱۶۹۷۲	۱۸۱۱۰	۲۲۸۶۱	۲۵۲۱۹	۲۵۰۷۵	جمعیت جوان، کل، هزار نفر
۹/۳	۷/۷	۷/۳	۷/۳	۷/۵	۷/۴	۷/۳	۶/۷	جمعیت بازنشسته، درصد از کل جمعیت در سن کار
۵۴۱۹	۴۳۳۶	۴۰۰۳	۳۸۶۹	۳۵۸۹	۲۹۱۸	۲۳۵۳	۱۸۷۸	جمعیت بازنشسته، هزار نفر

جمعیت روستایی و شهری ایران، ۱۹۹۰ تا ۲۰۲۰

پیش‌بینی ۲۰۲۰	پیش‌بینی ۲۰۱۵	برآورد ۲۰۱۲	۲۰۱۰	۲۰۰۵	۲۰۰۰	۱۹۹۵	۱۹۹۰	
۷۳/۸	۷۱/۷	۷۰/۳	۶۹/۴	۶۶/۹	۶۴/۲	۶۰/۲	۵۶/۳	جمعیت شهری، درصد از کل
۲۶/۲	۲۸/۳	۲۹/۷	۳۰/۶	۳۳/۱	۳۵/۸	۳۹/۸	۴۳/۷	جمعیت روستایی، درصد از کل
۵۹۸۱۱/۲	۵۵۸۶۴/۰	۵۳۱۷۰/۲	۵۱۳۳۷/۷	۴۶۲۱۹/۳	۴۱۰۴۸/۶	۳۵۴۹۰/۳	۳۰۶۲۷/۲	جمعیت شهری، هزار نفر
۲۱۲۳۳/۸	۲۲۰۴۹/۵	۲۲۴۴۱/۶	۲۲۸۶۷/۸	۲۲۸۶۷/۸	۲۲۸۹۰/۰	۲۳۴۶۳/۷	۲۳۷۷۲/۸	جمعیت روستایی، هزار نفر

«روش شناسی

در پیش‌بینی صنعت از بهترین تکنیک‌های مدل‌سازی سری‌های زمانی و مدل‌های علی-معلولی اقتصادسنجی استفاده شده است. در این روش که صنعت به صنعت متفاوت است، متغیرهای کلیدی مورد استفاده قرار می‌گیرد. روش مورد استفاده روش OLS است که به منظور عدم اتکا به نظرات کیفی و استفاده از متغیرهای کمی از این روش (عمومی به اختصاصی) استفاده شده است. این روش، مدلی خطی است اما در مواقع خاص از مدل‌های غیرخطی نیز استفاده می‌شود. در شرایط خاص صنعت مثل شرایط تغییرات آب و هوایی که سبب خلل در تولید محصولات کشاورزی می‌شود نیز از متغیرهای مجازی^(۱) برای مشخص کردن تأثیرات استفاده می‌شود.

کیفیت پیش‌بینی‌ها بستگی زیادی به مناسب بودن رگرسیون دارد. تلاش می‌شود از بهترین و مناسب‌ترین مدل براساس شرایط متفاوت متغیرها و آزمون استفاده شود که عبارتند از:

• آزمون توان توضیحی، تعدیل شده درجه آزادی را مورد توجه قرار می‌دهد.

• آزمون جهت حرکت و بزرگی ضرائب

• آزمون فرض جهت اطمینان از معنی‌دار بودن ضرائب (به‌طور معمول آزمون t و یا p-value)

• تمام نتایج مورد ارزیابی قرار می‌گیرد تا مشکلات ناشی از خودهمبستگی از بین برود.

می‌بایست توجه شود که دخالت‌های انسانی نقش مهم و مطلوبی در پیش‌بینی‌های بیزینس مانیتور دارد. تجربه،

تخصص و دانش تحلیل‌گران سبب می‌شود مشکلات ساختاری، آمار غیرواقعی و نقاط تغییرات ناگهانی و ویژگی‌های فصلی در نظر گرفته شود، در حالی که این مسائل در روش‌های صرفاً مکانیکی در نظر گرفته نمی‌شود.

در صنعت کشاورزی و غذایی این دخالت‌ها می‌تواند موارد ذیل باشد:

• توسعه فناوری که بر حجم تولید تأثیرگذار است (مثلاً افزایش استفاده از بیوتکنولوژی).

• تغییرات شدید در تولیدات داخلی به دلیل افزایش سرمایه‌گذاری بخش خصوصی و دولتی و یا وضع قوانین جدید مثل تغییر تعرفه واردات و صادرات و یارانه‌ها

• تغییر در سبک زندگی و روندهای اجتماعی

• شکل‌گیری توافقات دوطرفه یا چندطرفه

• عوامل سیاسی

در مثالی که در ادامه می‌آید تقاضا (مصرف) و عرضه برنج مشخص شده است. بایستی توجه شود که متغیرهای توضیحی هر دو معامله کاملاً مشابه است، اما تئوری توضیح‌دهنده متفاوت است.

مثال مصرف برنج:

$t =$ (مصرف برنج)

$\beta_0 + \beta_1 \times$ (سرانه مصرف واقعی بخش خصوصی)

$+ \beta_2 \times$ (نرخ تورم)

$+ \beta_3 \times$ (جمعیت) $+ \beta_4 \times$ (نرخ بهره واقعی)

$+ \epsilon_t$ (مصرف مواد غذایی) $+ \beta_5 + \beta_6 \times$ (مخارج دولت) $\times \beta_5$

- همانطور که ذکر شد رابطه بین درآمد سرانه و مصرف برنج بستگی به این مسأله دارد که آیا برنج یک کالای معمولی است یا در آن اقتصاد کالای پست محسوب می‌شود.
- اگر تورم توسط افزایش قیمت مواد غذایی ایجاد شود، کشاورزان از این مسأله نفع خواهند برد. در این صورت کشاورزان اقدام به عرضه بیشتری خواهند کرد تا حاشیه سود خود را افزایش دهند و هر چند این مسأله سبب افزایش قیمت مواد اولیه آن‌ها خواهد شد.
- در دنیا یک موج و روندی در جهت کشاورزی صنعتی به جای روش‌های سنتی و غیراقتصادی وجود دارد. چرا که این روش بسیار بهره‌ورتر است. این روش شامل سرمایه‌گذاری در سبک‌های تولید است که شامل ماشین‌آلات کشاورزی می‌شود. نرخ بهره بیشتر سبب کاهش تمایل به سرمایه‌گذاری می‌شود که در نتیجه تولید را کاهش می‌دهد.
- فرض می‌شود تنها جمعیت روستایی اثر مثبت بر عرضه محصولات کشاورزی دارد.
- انتظار می‌رود با سیاست‌های حمایتی دولت و در صورت یکسان بودن عوامل، تولید برنج افزایش می‌یابد. به نظر می‌رسد هزینه‌های دولت نقش مهمی در حمایت از صنایع غذایی داشته باشد.
- مانند قبل، تولیدات غذایی در سال گذشته بر تولید امسال مؤثر است.

که در آنها:

- β : پارامتر توابع است.
 - سرانه واقعی مصرف بخش خصوصی یک رابطه مثبت با مصرف برنج دارد. در شرایطی که برنج یک غذای رایج مصرفی در آن کشور باشد.
 - زمانی که تورم بالا است، افراد با انتظارات عقلانی به جای انتظار برای مصرف در فردا، امروز مصرف خواهند داشت. تقاضای بالای برنج در زمان t به دلیل تورم بالاتر در آن سال منجر به علامت مثبت برای β_2 می‌شود.
 - انتظار می‌رود روابط بین نرخ بهره واقعی و مصرف برنج منفی باشد. زمانی که نرخ بهره واقعی افزایش می‌یابد، درآمد قابل تصرف کاهش خواهد یافت. از این رو علامت β_3 منفی می‌شود.
 - در صورتی که سایر موارد تغییری نداشته باشند، افزایش جمعیت منجر به افزایش مصرف خواهد شد بنابراین β_4 مثبت خواهد شد.
 - رفتار انسانی نیز یک روند مشخص دارد. افزایش سطح مصرف مواد غذایی در سال‌های گذشته به این معنی است که سال‌های آینده نیز انتظار سطح بالایی از مصرف وجود دارد. بنابراین β_6 نیز مثبت است.
 - نیز به معنی پسماند (باقی‌مانده) است.
- مثالی برای تولید برنج:

$$\begin{aligned} & \epsilon_t = (\text{تولید برنج})_t \\ & \epsilon_t = (\text{نرخ تورم})_t * \beta_2 + (\text{درآمد سرانه واقعی})_t \times \beta_1 + \beta_0 \\ & \epsilon_t = (\text{جمعیت روستایی})_t \times \beta_4 + (\text{نرخ بهره واقعی})_t \times \beta_3 + \\ & \epsilon_t + \epsilon_{t-1} = (\text{تولید مواد غذایی})_t + \beta_6 + (\text{مخارج دولت})_t \times \beta_5 \end{aligned}$$

دورنگار: ۸۸۹۳۸۶۹۸

تلفن: ۸۸۹۳۸۶۹۸ - ۸۸۳۴۹۱۱۲

www.passport.ir